

Onze Vogels

58e jaargang no.5, mei 1997

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

De l

ssel

de zaak van het koekoeksei

De koekoek (*Cuculus canorus*) is een broedparasiet, hetgeen wil zeggen dat zij (!) niet zelf broedt, maar haar eieren legt in een nest van een zogenaamde waardvogel. Deze laatste broedt het ei uit en brengt het jong groot.

(Als alles goed gaat tenminste).

Deze handelswijze is een kwestie van economie. Als een koekoek zelf zou moeten nestelen, broeden en voeren, zou één geslaagd legsel per jaar al heel mooi zijn. Maar helaas niet erg effectief. Zoals de zaak in werkelijkheid gaat, komt het erop neer dat zo'n twaalf eieren een redelijk kans van slagen hebben. Zodoende heeft de koekoek als soort een betere overlevingskans en dat is volgens Darwin het belangrijkste. Zonder broedparasitisme gaat het echter ook wel; de blauwnekspoorkoekoek handelt haar eigen zaakjes af, maar dat is bij de koekoek en uitzondering. (De soort leeft onder andere in Egypte).

Alvorens ik verder ga met dit verhaal wil ik nader ingaan op enkele wetenswaardigheden. Koekoeken lijken op sperwers, zelfs vogels bekijken zich daarop nogal eens. Het vliegbeeld is nagenoeg identiek, zij het dat de vleugels van de koekoek wat puntiger zijn. Alleen 's zomers hebben we deze vogels op bezoek; 's winters trekken ze naar warme landen. Hieruit is waarschijnlijk te verklaren dat men lang

geleden aannam dat koekoeken 's winters in sperwers veranderden en in het voorjaar weer koekoek werden.

Van de koekoek bestaat naast de grijze ook een bruine "fase", in feite is dit een (zeldzame) bruine mutatie van de vogel en zoals te voorspellen zou zijn betreft het inderdaad bijna altijd vrouwtjes.

Terug naar de kern van de zaak. Er zijn een dertigtal waardvogels bekend bij onze koekoek. De bekendste is ongetwijfeld de heggemus, maar er zijn ook andere, zoals de winterkoning, de grote en de kleine karekiet, de kwikstaart en de vink (!). De laatste is geen zaadeter, maar het trucje lukt hier toch want jonge vinken krijgen uitsluitend dierlijk voedsel.

De meeste vogels maken geen al te groot probleem van een ondergeschoven ei en jong. Het ei lijkt verrassend op dat van de waardvogel-uitzonderd het ei dat in een heggemussenest verzeild raakt-en is ongeveer even groot. Vóór de koekoek het ei

legt, eet ze er eerst één of twee op, als krachtvoer. Het jong is een ideaal kind, want het heeft altijd honger en het groeit als kool; het pasgeboren beestje weegt nog geen twee gram en het uitvlieggewicht is niet minder dan 180 gram (!). Intussen was het dus een echte groeifabriek.

Het is hoogst merkwaardig, dat dit parasieten-ei zo sprekend lijkt op dat van de uitgekozen waardvogel. Het is mij opgevallen dat een bepaald koekoekswijfje praktisch altijd haar ei legt bij de zelfde waardvogel. Waarschijnlijk is dit een kwestie van inprinting, immers het jong is het niet te verwijten dat het later een voorkeur heeft voor een vogel die eruit ziet als haar pleegouders. Dit verklaart echter in het geheel niet hoe het komt dat de koekoeksei ook nog vrijwel identiek is aan het ei van diezelfde waardvogel. Dit laatste kan natuurlijk nooit door inprinting worden geregeld en ook niet door een creatief vermogen bij de koekoeksvrouw; het is beslist niet zo dat ze even kijkt hoe een en ander eruit moet zien en dan zorgt voor een perfecte camouflage.

Nee, het uiterlijk van het ei wordt zeker bepaald door de wetten van de erfelijkheid. Pas als beide gegevens, de inprinting enerzijds en de camouflage anderzijds, volledig kloppen én gekoppeld zijn, heeft de hele strategie kans van slagen, jaar in jaar uit, eeuwenlang.

De rol van de man hierin is nihil. Hij geniet alleen de lusten, roept zijn naam en laat de lasten over aan een (lees'n) vrouwtje want hij is in de regel ook een verstokte veelwijver. De zaak van het ei dus allengs meer te kwelen, want hoe zit het nu werkelijk met de camouflage van het ei? Ik moet eerlijk toegeven dat ik er jaren op heb gebroed om een aannemelijke verklaring te vinden. Het viel me bij mijn fotografische omzwervingen altijd op dat als een bepaalde vogel in een be-

Boomleeuwerik met Koekoeksjong

paald gebied opgescheept zat met een koekoeksjong, dat dan altijd méér dezelfde vogels het lot deelden. Of meer concreet, als ik een boomleeuwrik vond met een koekoeksjong, dan hadden alle boomleeuwriken in dat gebied er last van. Bovendien viel het me op dat al die gevallen min of meer synchroon liepen. Dat dit alles geen toeval was, werd me na enige tijd wel duidelijk, maar de verklaring wilde maar niet komen, hoewel die eigenlijk meer voor de hand lag dan het steeds leek.

Het uiterlijk van het ei moest wel genetisch vastliggen, dat leed geen twijfel. Vraag is dan hoe een dergelijke eigenschap steeds onveranderd wordt doorgegeven van moeder op dochter, terwijl ook de vader zijn erfelijk inbreng heeft. Het enige wat inderdaad onveranderd doorgegeven wordt van moeder op dochter is het y-chromosoom. Dit stuk genetische aanleg blijft uitsluitend in de vrouwelijke lijn en de man heeft hierop geen enkele invloed. Het is dan ook meer dan aannemelijk dat een of meer genen op dit y-chromosoom verantwoordelijk zijn voor het uiterlijk van het ei. En dan is de cirkel pas echt rond.

Nog is alles wat des koekoeks is niet opgelost. Bijvoorbeeld hoe het komt dat bij een heggemus het koekoeksei nooit lijkt op de eieren van de waardvogel. De heggemus maakt daar overigens geen probleem van en het zou kunnen dat deze vogel slechts als noodoplossing in aanmerking komt. Op deze vraag heb ik geen antwoord.

Ook is interessant te weten wat er gebeurt met een verkeerd ondergebracht koekoeksei. Ik doel hier op een

Koekoek in het nest (dreighouding)

ei dat bijvoorbeeld bij een grasmus gelegd had moeten worden, maar bijvoorbeeld bij een kwikstaart terecht komt. Als het al geaccepteerd wordt (sommige vogels m.n. karekieten zijn wat dit betreft uiterst kieskeurig), heeft het koekoeksjong (als het een vrouwtje is tenminste) t.z.t. een probleem; de inprinting correspondeert dan niet met het uiterlijk van het ei en het jonge wijfje schakelt zichzelf dan hoogstwaarschijnlijk uit, door gebrek aan resultaat.

Het is ook niet bekend hoe een winterkoning gefopt wordt. De koekoek is te groot om een ei in zo'n klein nest te leggen. Men veronderstelt dat het ei in dit geval buiten het nest gelegd en met de snavel in gedeponeerd wordt. Helaas heb ik dit nooit kunnen constateren, het leggen van het ei gaat n.l. bijzonder snel in zijn werk en men

moet dan wel op het juiste ogenblik (onbemerkt) aanwezig zijn als waarnemer. Het koekoeksjong is al gauw te groot voor het nest, valt eruit en wordt op de grond gewoon verder gevoerd. Ook hier zullen aan het y-chromosoom gekoppelde genen een belangrijke rol spelen.

Het koekoeksjong wil wel het rijk voor zich alleen hebben. Hoewel dit gegeven feitelijk niet in mijn verhaal past, wil ik hier toch kort op ingaan. Het koekoeksei wordt gelegd als het legsel van de waardvogel nagenoeg compleet is; een perfecte timing is dus noodzaak. Het koekoeksei komt vroeger uit en het eerste wat het koekoeksjong doet, is alles wat in het nest ligt, ei of jong, er met gebruikmaking van rug en poten uit te takelen. De jongen van de pleegouders liggen vaak naast of onder het nest en worden niet meer als jong herkend. Daarmee is hun lot bezegeld en het koekoeksjong krijgt alle voedsel. Dit is uiterst efficiënt.

Als we dit alles weten, dan zullen we het komende voorjaar de koekoek waarschijnlijk met andere ogen gaan bekijken. Als we dan ook nog weten dat de jonge koekoek moederziel alleen pas aan zijn duizenden kilometers lange trektocht begint, als de oude vogels al lang weg zijn en dus alles alleen heeft moeten rooien, dan krijgen we ongetwijfeld diep respect voor deze vogel, die in feite een grote klaploper is.

TEKST EN FOTO'S
Peter Otten
Jan Vermeerstraat 26
5753 BP Deurne NL
Tel/fax 0493-313322

Witte kwikstaart met Koekoeksjong

osel

De

Vogels enten

De laatste maanden zijn we weer geconfronteerd met het uitbreken van virussen bij de boeren, varkenspest!

Vele dieren moesten worden afgeemaakt. Zo worden we allemaal op onze verantwoordelijkheid gewezen.

Gelukkig ligt de geschiedenis van de pseudo-vogelpest al weer enige jaren achter ons, maar dat wil niet zeggen dat we niet attent moeten blijven. Mede hierdoor willen we u dan ook dit schrijven niet onthouden.

Kanarie pokken

Een van de meest ernstige bedreigingen voor kanaries.

In vele gevallen loopt het sterfte cijfer zelfs tot 100% op. Een besmetting waar we toch even bij mogen blijven stilstaan. De ziekte wordt veroorzaakt door een virus dat op verschillende manieren kan worden overgedragen zoals bv. door muggen, bij enten bij andere liefhebbers met dezelfde stof en naald, contacten met nieuwe dieren, enz. Wees dus op uw hoede en blijf steeds attent.

Vaststellen van de besmetting

Kanariepokken kunnen in twee vormen voorkomen.

1. inwendige vorm
2. uitwendige vorm

De inwendige vorm kenmerkt zich door happen naar lucht, daarom ook de naam hapziekte. Hierbij ontstaan de pokken in de luchtwegen. Door toename en ontwikkeling van de pokken wordt in de luchtwegen de luchtdoorgang belemmerd en krijgen de vogels steeds minder lucht naar binnen.

Bij de uitwendige vorm ontstaan er pokken (*zeer kleine knobbeltjes*) die zich meestal rond de oogleden bevinden.

In beide gevallen is heel ons vogelbestand razend snel besmet.

Hoe vermijden?

Het is een feit dat voorkomen bijna onmogelijk is, buiten de enting. We kunnen onze verblijven zoveel mogelijk beschermen tegen muggen door extra gebruik te maken van muggengaas maar echt allemaal weren is toch bijna onmogelijk. Trouwens, alle andere vormen van besmetting, aanschaf van een vogel, gebruik van een vogel van een ander hok tijdens de kweek, enz. zijn minstens even erg.

De enige oplossing is enten. Momenteel bestaan er doeltreffende vaccins die, mits enige handigheid en hulp van een tweede persoon, makkelijk door onszelf toe te dienen zijn.

Het enten gebeurt het best in de maanden juni-juli en de jongen moeten minstens 4-5 weken oud zijn bij vaccinatie.

De entstof bestaat naar mijn weten uit een droog vaccin en een oplosvloei-stof. Beide producten moeten gemengd worden en eens gemengd moeten ze binnen de twee uur verwerkt worden. Verder bevat de set nog een entnaald, meestal met twee naalden waarvan elke naald van een opening voorzien is. De bijgevoegde spuit dient om de vloeistof op te trekken en te mengen met het droge vaccin.

Ongeopende entstof kan in de koelkast goed worden bewaard, let wel op want er staat een vervaldatum op de verpakking!

De enting

Bij het enten worden alle vogels geënt. Soms geeft dit problemen als de kweek niet te vroeg gestart wordt en de laatste jongen nog maar pas geboren zijn op het ogenblik dat we willen enten.

We kunnen op verschillende manieren te werk gaan.

- De vaccinproducent raad aan om alle kanaries gelijktijdig te enten omdat geënte vogels nu de ziekte kunnen dragen en deze dus zonder dat we het merken kunnen overbrengen naar onze nog niet geënte kanaries.
- Een ander mogelijkheid is om te wachten tot de laatste jongen de vereiste leeftijd hebben bereikt. Alles wordt dan gelijktijdig gevaccineerd.

Als alle vogels zich binnen handbereik bevinden (uit de voliëre gevangen en in kleine kooien of lopers gedaan) kunnen we starten met het klaarmaken van de entstof. De vloeibare en droge entstof worden gemengd. Door middel van de toegevoegde spuit wordt de vloeistof opgezogen en bij de droge stof gevoegd. Verzeker u van een goede menging!

We plaatsen onze entstof zodanig dat ze niet kan omvallen, eventueel in een potje zand. Nu wordt onze entnaald eerst door en vlam gehaald en daarna, in koud eerder gekookt water, afgekoeld. Zorg dat de groeven in de naald geen water meer bevatten.

Bij het enten zijn we het best met twee personen, de ene houdt de vogel vast en de andere ent.

De entnaald wordt in het flesje entstof gedoopt en we controleren of er zich

entstof in de opening van beide naalden bevindt.

Waarom twee naalden?

In dat geval zijn we verzekerd van een dubbele enting, mocht er toch iets fout gaan dan is de tweede enting nog steeds daar en is de vogel toch geënt. Er bestaan ook naalden met twee ogen boven elkaar wat uiteraard ook goed is.

De vleugel wordt gespreid en de veertjes worden opzij geblazen. Dan wordt de naald door het vlies gedrukt (dunne vlies tussen de spieren, zie foto). Het is uiterst belangrijk dat we de spieren niet raken, de mogelijkheid bestaat dat de vogel dan niet meer kan vliegen.

Eens geënt plaatsen we de vogel opnieuw in zijn oorspronkelijk voliëre en de volgende is aan de beurt.

De naald moet ook altijd echt schoon zijn, steek ze desnoods eens door een stuk papier. Opnieuw door een vlam halen afkoelen in gekookt water en opnieuw is ze gebruiksklaar.

Enige controle

Na verloop van een week moet er zich op de plaats van de enting twee kleine entpokjes te zien zijn. Dit is het bewijs dat de enting gelukt is. Als de pokjes verdwenen zijn is de kanarie voor minstens één jaar beschermd tegen de kanariepokken.

Indien we vaststellen dat de enting geen reactie veroorzaakt, geen pokjes na een week enting, dan moet de enting opnieuw worden uitgevoerd. Stellen we één pokje vast dan is de enting ook gelukt, de entstof in één van beide naalden is niet tot in de vogel doorgedrongen.

LAAT ZE LACHEN, LAAT ZE JOELEN

Laat kinderen spelen in hun eigen buurt. Dat is goed voor ze. En voor uw eigen woonomgeving!

**WORD DONATEUR:
GIRO 1247**

Jantje Beton
NATIONAAL JEUGD FONDS
Postbus 85233, 3508 AE Utrecht. Tel. (030) 2447000

Het is belangrijk de kanaries tot een week na de enting geen badwater te verstrekken.

In principe nooit geënte en niet geënte vogels bij elkaar plaatsen. Geënte vogels kunnen trouwens drager zijn van het virus maar doordat ze gevaccineerd zijn breekt de ziekte niet uit. Plaatsen we ze nu bij niet geënte kanaries dan breken de problemen echt uit.

Belangrijk is ook met de entstof niet van de ene liefhebber naar de andere te lopen, op en dergelijk manier dragen we de ziekte echt over. Vernietig gewoon de rest van het vaccin.

Bij het lezen van dit artikel zullen wellicht veel liefhebbers, zeker de beginnende, hun wenkbrauwen fronsen. Toch is het beter ons tegen dergelijke zaken te wapenen. Neem gewoon eens de deelname of zelfs het bezoek aan een vogeltentoonstelling: het contact met alle andere kanaries kan fataal worden voor onze eigen vogels. Wat zegt men ook alweer van een gewaarschuwd man, dat hij er twee waard is?

TEKST EN FOTO'S:
Johan v.d. Maelen
Reepstraat 34
9669 Brakel
België

Over Kanaries gesproken

ZANG • KLEUR • POSTUUR

WATERSLAG 2

Waterslagers en Watergolvers

Het lijkt me in dit verband dan ook wel verstandig om, al was het alleen maar om de lezer duidelijk te maken wat ik onder een slagvogel versta, een definitie te geven van een geslagen lied.

Een geslagen lied wordt gekenmerkt door een krachtige uitspraak van de toeren, die, daar waar wenselijk, metalliek klinken en een snelle opeenvolging van de toeren waarbij de indruk wordt gewekt dat de ene toer abrupt in de ander overgaat. De medeklinker "k" wordt, zowel in de toeren waar de medeklinker "k" mede is gewenst als de toeren waarvan de medeklinker "k" een wezenlijk onderdeel vormt, op een duidelijk herkenbare en krachtige wijze uitgesproken.

Vogels die een dergelijk, staccatoachtig, lied zingen zijn in mijn ogen raszuivere waterslagers. Alleen zij komen voor "nachttegaalaccent" in aanmerking. De waardering is uiteraard afhankelijk van de mate waarin het lied geslagen is, dus in hoeverre aan de in de definitie vastgelegde criteria wordt voldaan.

Naast waterslagers die een geslagen lied zingen bestaan er ook waterslagers met een zangstructuur die we ter onderscheid van het geslagen lied "golvend" zullen noemen. Een golvend lied wordt gekenmerkt door toeren die lang worden aangehouden, soms variëren in toonhoogte en waarbij de indruk wordt gewekt dat de ene toer in de ander overvloeit. De medeklinker "k" wordt uitsluitend uitgesproken in de toeren waarvan de medeklinker "k" ook een wezenlijk onderdeel vormt.

Vogels die een dergelijk lied ten gehore brengen zijn watergolvers en dus geen raszuivere waterslagers.

Introductie nachtegaalaccent is doel voorbijgeschoten

Om de opmars van deze "golvende"

waterslagers, eigenlijk dus beter te omschrijven als "watergolvers", te stuiten en het waterslagerlied te beschermen cq. te versterken is de rubriek "nachttegaalaccent" in 1981 geïntroduceerd.

Op grond van wat ik in de afgelopen 15 jaar zoal aan waterslagers, binnen en met name buiten de eigen vereniging, heb gehoord kan ik tot geen andere conclusie komen dan dat de toenmalige introductie van de rubriek "nachttegaalaccent" aan z'n doel is voorbijgeschoten. Eén van de belangrijkste oorzaken is, mijn inziens, de wijze waarop de keurmeesters de beoordeling van het "nachttegaalaccent" in de praktijk hebben toegepast. In plaats van het totaalied te beoordelen heeft men gemeend deze rubriek te moeten herleiden tot de waardering van een combinatie van afzonderlijke toeren. Achteraf kan geconcludeerd worden dat men in 1981 zich niet voldoende heeft gerealiseerd dat met de invoering van de rubriek "nachttegaalaccent" ook een geheel andere keurmethodiek geïntroduceerd had moeten worden, namelijk ook het keuren van een lied als geheel en niet uitsluitend als som van de afzonderlijke toeren. Het onvoldoende onderkennen van dit "dualisme" en de wijze waarop men vervolgens in de praktijk met het "nachttegaalaccent" is omgesprongen heeft ertoe geleid dat het "spook" waartegen Mevr. v/d Toorn en haar toenmalige medekeurmeesters in voornoemd citaat ten strijde trokken, de golvende waterslager, heden ten dage nog altijd rondwaart.

Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald

Wat is nu de moraal van bovenstaand verhaal? Het is van het grootste belang dat iedere waterslagerkweker en -keurmeester in Nederland één en dezelfde definitie van "nachttegaalaccent" onderschrijft. Wat mij betreft omschrijven we "nachttegaalaccent" als "het geslagen karakter van het gecultiveerde lied van een waterslager". Een definitie van een "geslagen lied" werd door mij al eerder gegeven.

De consequentie van de door mij gehanteerde inhoud van de begrippen "nachttegaalaccent" en "geslagen lied" is dat "nachttegaalaccent" in de betekenis van "zingen als een nachtegaal"

voorgoed heeft afgedaan. Dus te hard en te hoge vormen van bepaalde toeren worden in het vervolg niet meer met de mantel der liefde bedekt. We streven voortaan naar gecultiveerde zang, niet naar natuurlijke zang!

Ook "nachttegaalaccent" in de betekenis van "het extra belonen van de toeren "klokkende" en/of "rollende waterslag", "staaltonen", "tjokken" en "tjokkenrol" in het lied van een waterslager" is, wat mij betreft, van de baan. Dus geen watergolvers meer die, omdat ze de vereiste toeren zingen, punten voor "nachttegaalaccent" krijgen.

Ik zou niet zo ver willen gaan door watergolvers, als zijnde niet raszuiver, voor de zangwedstrijd van waterslagers uit te sluiten. Wel ben ik van mening dat in een zangwedstrijd een waterslager met een geslagen lied pas het onderspit mag delven tegen een water"slager" met een golvende zangstructuur wanneer er een substantieel verschil in de kwaliteit van de gezongen waardetoeren bestaat.

Naast het beoordelen van de afzonderlijke toeren van het lied van de waterslager is het daarom van belang dat de huidige rubrieken op de keurlijst aan de hand waarvan de keurmeester een kwalificatie kan geven omtrent het lied als totaal, t.w. "indruk" en "nachttegaalaccent", ook als zodanig in de praktijk worden toegepast. Dit betekent dat beide rubrieken opnieuw gedefinieerd en op termijn misschien zelfs gerevalueerd moeten worden ten opzichte van het puntentotaal dat aan de afzonderlijke toeren kan worden toegekend.

Met name een herinterpretatie van de thans bestaande keurpraktijk met betrekking tot de rubrieken "indruk" en "nachttegaalac-cent" is op korte termijn zeer gewenst. Zo zou een keurmeester in de rubriek "indruk", waarin hij, tot een maximum van $3 \times 3 = 9$ punten, een waardering mag geven voor de mate waarin de waterslager de verschillende onderdelen in goed voorgeschreven ritme, met goede verbindingen, zonder storende fouten heeft gezongen en tot een samenhangend lied heeft gemaakt, alleen punten mogen toekennen aan vogels met een geslagen zangstructuur. Op grond van de thans geldende zangtheorie is het heel goed te bergu-

menteren dat waterslagers met een volgende voordracht, als zijnde niet volkomen zuiver, van punten voor "indruk" worden uitgesloten.

Ten aanzien van de waardering voor "nachtgaalaccent", met op dit moment een maximale waardering van eveneens $3 \times 3 = 9$ punten, zou een zelfde uitsluitingsclausule kunnen worden toegepast. Punten voor "nachtgaalaccent" worden verstrekt al naar gelang het lied een geslagen karakter heeft. Welke toeren gezongen zijn is hierbij dus niet van belang! In theorie betekenen beide accentverschuivingen al grote verschillen in de eindtotalen tussen de waterslager met een "geslagen" en die met een "golvende" voordracht. Een water-"golfer" moet alleen al als gevolg van het missen van de punten in de rubrieken "indruk" en "nachtgaalaccent" maximaal 18 punten op de waterslager met een geslagen lied toegeven. In de praktijk zal dat betekenen dat bij gelijke waardering voor de afzonderlijke toeren met bijvoorbeeld een totaal van $3 \times 43 = 129$ punten, de vogel met het geslagen lied in totaal nog $\pm 3 \times 4 = \pm 12$ punten voor "indruk" en "nachtgaalaccent" erbij kan krijgen en daarmee ruim voor z'n "golvende" soortgenoot eindigt.

Slot

In 1981 werd met de introductie van de rubriek "nachtgaalaccent" op de keurlijst een loffelijke poging ondernomen het ras waterslager te rehabiliteren. Een grondige evaluatie zal moeten uitwijzen of dit initiatief tot de gewenste resultaten heeft geleid. Enige bedenkingen met betrekking tot het effect van de introductie van de rubriek en met name de toepassing daarvan in de praktijk zijn mijn inziens gerechtvaardigd. In bovenstaande heb ik geprobeerd deze bedenkingen te verwoorden en daarmee tevens gepoogd een discussie over dit onderwerp aan te zwengelen. Ik hoop dan ook dat de diverse zangstudieclubs die de N.B.v.V. rijk is dit onderwerp zullen oppikken voor nadere bestudering en dat het keurmeesterskorps analyseert, voor zover men dat al niet heeft gedaan, in hoeverre de in 1981 ingeslagen weg daadwerkelijk geleid heeft tot het gewenste effect. Behalve dat er zeker eerst veel gediscussieerd zal worden zijn uiteindelijk mijn inziens maatregelen onvermijdelijk. Enige suggesties hieromtrent heb ik in bovenstaande naar voren gebracht.

1) N.N., Het lied van de waterslager, p. 21. In: Handleiding voor de opleiding tot zangkanariekeurmeester, zj. Uitgave N.B.v.V.

2) Mevr. C. v/d Toorn, Zangkwekers, let op!

In: "Onze Vogels", Jaargang 1981, p. 306.

3) M. van Woezik, Waterslager en harzer; houden, kweken, keuren. z.j. p. 34.

4) N.N., Het lied van de waterslager, o.c. p.m. Hoe marginaal de theoretische onderbouwing wel niet is blijkt uit het volgende: Bij de zeer uitgebreide omschrijving van de afzonderlijke toeren/rubrieken op de keurlijst wordt van de rubriek "nachtgaalaccent" slechts het bestaan vermeld! Alleen in een "bijlage", waarin de noodzaak van de in 1981 doorgevoerde wijzigingen worden beargumenteerd, zijn welgeteld drie zinnen aan de introductie van de rubriek "nachtgaalaccent" gewijd. In dit fragment wordt "nachtgaalaccent" herleid tot het zingen van water-slag, staaltonen en tjokkenpartij, omdat deze toeren het slagelement in het lied zouden bepalen.

Jaap Plokker

Voorkom risico's met ringen

Elke ervaren liefhebber weet, dat het ringen van jonge vogels niet altijd zonder gevaar is. Er zijn bij verschillende vogelsoorten en zeker bij kleurkanaries elk jaar opnieuw wel gevallen bekend dat jonge vogels uit het nest geworpen worden.

Oorzaak: De oudervogels accepteren de aangeschoven ring niet.

Het is dan in eerste instantie zo, dat de pop de intentie heeft om de ring uit het nest te gooien en niet het jong maar het één gaat altijd samen met het ander.

De jonge kanarie van zo'n vijf a zes dagen oud heeft immers slechts het gewicht van een paar grammetjes en gaat mede daarom tegelijk met de ongewenste ring moeiteloos het nest uit. Meestal wordt het gevaar minder als men wacht met ringen, aanschuiven tot het moment dat de jonge kanaries hun ontlasting over de rand van het nest deponeren, op dat moment is de zuiveringsdrang van de pop sterk verminderd. Maar in bepaalde gevallen blijft het hardnekkig.

Zelf heb ik wel eens ervaren dat de ouders het nest totaal zuiverden van alles wat er naar hun mening niet in thuis hoorde. Tot maar liefs drie keer toe, kort na elkaar, kwamen de jongen op de kooibodem terecht. Sommige liefhebbers lossen dit probleem op door een kleurtje aan te brengen

op de ring, deze wordt dan mat of donker van kleur gemaakt en zoiets zou minder gevaar met zich mee kunnen brengen dan de glimmende ring. Beter is het, mijns inziens, om een stukje ventielslang over de ring te schuiven. De schittering van de ring is dan geheel weg en als de vogel in het slangetje pikt dan voelt dat flexibel aan en dit laatste is denk ik het belangrijkste. Immers als de vogel de ventielslang aanpakt voelt dit nagenoeg even flexibel aan als het pootje, mijn ervaring is dat deze methode in veel gevallen goed werkt.

Steeds meer Europese vogels komen tot kweekresultaten in onze vogelverblijven, steeds meer van die soorten zullen dus van ringen voorzien worden.

Juist bij deze soorten, waarbij verwacht mag worden dat soortgelijke problemen zich meer en meer zullen voordoen, is het mijns inziens raadzaam geen risico's te nemen en vooraf altijd een stukje ventielslang over de ring te schuiven.

Het is immers een kleine moeite en bovendien geheel onschadelijk.

Ad van Eck

Mijn vogel is toch fokzuiver?

Men hoort regelmatig deze kreet, en zeker is hij bij menig liefhebber bekend. Men komt het tegenwoordig steeds meer tegen dat kwekers informeren hoe het toch mogelijk is dat zo een soort vogel in zijn nest komt te liggen.

Met het toenemen van het als maar kweken van de "niet klassieke kleuren" in de klassieke vogels is dit fenomeen toegenomen, zeker omdat menig liefhebber er maar op los kweekt, en zeker niet weet wat hij doet en aanricht.

Een groot deel van deze vogels komt in de handel, wordt weer verkocht met alle gevolgen (verrassingen) van dien. Ook het niet goed vastleggen van de ingekweekte factoren in het kweekboek kan tot grote verrassingen (teleurstellingen) leiden.

Ik weet zeker dat de meeste kwekers onder ons dit al eens hebben meegemaakt. Al zal zeker de meer ervaren kweker minder met deze zaken geconfronteerd worden.

Een erg goede raad die ik u hiervoor

Over Kanaries gesproken ZANG • KLEUR • POSTUUR

kan geven is: koop altijd bij een kweker die selectief kweekt en die al jaren hoge ogen gooit met zijn soort vogels op de tentoonstellingen.

Maar toch is dit eigenlijk niet wat ik wil schrijven in dit artikel. Wat ik wilde schrijven is het volgende:

Crossing-over of hercombinatie van factoren

Het is namelijk mogelijk door het koppelen van bepaalde kleurslagen, nakomelingen te verkrijgen die u nog nimmer op uw hok heeft gehad, ondanks dat u toch fokzuivere vogels in bezit heeft. Via de kleuren agaats en bruin in het bezit te komen van groen en isabel.

Dit is namelijk mogelijk door de hierboven genoemde factoren. Men komt deze crossing-over ook zeer dikwijls tegen als "PASSE-PARTOUT" vogel (man). Hierover dan iets meer in detail. U zult namelijk al wel weten dat onze groene vogel een volledige pigment vogel is. Alles is in ongemuteerde vorm aanwezig.

DUS VOLLEDIGE PHAEOMELANINE EN EUMELANINE.

PHAEOMELANINE =

bruin en korrelvormig.

EUMELANINE =

zwart en staafvormig.

Door een mutatie bleef op een zeker moment het zwart pigment weg en onze bruine kanarie was ontstaan. Zo is het ongeveer gegaan met onze bruine kanarie, toen het bruin verdween uit deze vogel was er niets meer over dan het zwarte pigment en zo werd onze agaats geboren.

Dus door mutatie hebben de oorspronkelijke factoren een andere werking gekregen. (MUTATIE IS EEN GRIL DER NATUUR)

Het zal nu wel duidelijk zijn dat als we een bruine en een agaats weer samenbrengen er weer een groene zal ontstaan.

Dit noemt men dan een "HERCOMBINATIE VAN FACTOREN"

Wat men nu wel dient te weten dat deze groene vogel nu niet meer "fokzuiver" is.

Hij heeft van de ene ouder de factor meegekregen om het zwart te laten verdwijnen, waardoor hij dus bruin vererft en van de andere ouder kreeg hij de factor die het bruin reduceert, waardoor hij dus agaats zal vererven. Deze jonge man zal dan in bezit zijn van twee gemuteerde factoren.

Als men nu gaat kweken met deze man zal hij hoofdzakelijk bruin en agaats vererven.

Voordat er nu weer een groene zal ontstaan zal er eerst een "CROSSING-OVER" moeten voorkomen, zodat de factor zwart en bruin weer op het zelfde chromosoom komen te liggen. Een ander feit is nu ook mogelijk, namelijk dat de beide gemuteerde factoren op het zelfde chromosoom komen te liggen. De een zal nu het zwart pigment reduceren in bruin, de ander zal het bruin reduceren en zo zal onze "ISABEL" ontstaan. Dit is dan ook een bewijs dat eigenlijk onze ISABEL GEEN MUTATIE is, maar duidelijk wordt veroorzaakt door het samenbrengen van twee gemuteerde factoren NL: DE ZWART/BRUINE MUTANT.

Dus het uitzicht van de isabel kunnen we zelf bepalen door:

ISABEL IS TE BRUIN DAN AGAATS INSCHAKELEN.

ISABEL IS TE BLEEK DAN BRUIN INSCHAKELEN.

Dus beste liefhebbers niet altijd hoeft het een verrassing te zijn als men eens iets anders ziet liggen in het nest.

Dit kan dan weer veroorzaakt zijn door de crossing-over.

met andere woorden het breken en verkeerd aangroeien van de chromosomen in zaad/ei cel.

Er kunnen ook meerdere breuken ontstaan, de plaats waar een GEN (drager erfelijke factor) ligt speelt hierbij een grote rol. Hoe korter deze bij elkaar liggen, hoe minder kans er is voor een crossing over. Dus bij de sterk gekoppelde factoren zal het minder voorkomen dan bij de minder sterk gekoppelde factoren.

CROSSING-OVER kan voorkomen bij – GESLACHTS CHROMOSOMEN.

– AUTOSOME CHROMOSOMEN.

Het zal voor de meeste onder u wel duidelijk zijn dat voor de kleur en tekening alleen de eerstgenoemde van belang zijn en dat er bij de poppen geen CROSSING-OVER kan voorkomen.

U ziet dat al weet u zeker dat uw vogel fokzuiver is er verrassingen kunnen voorkomen.

Maar nogmaals: door goede selectieve aankopen, een goede administratie en kennis van zaken zal dit tot een minimum beperkt blijven. In hoeverre u nu de crossing-over in de praktijk zult moeten gaan toepassen laat ik

graag aan u kwekers over.

Ik hoop met deze uiteenzetting een bijdrage geleverd te hebben aan het nut van goede verantwoorde aankoop, eerlijkheid ten opzichte van kwekers onderling.

En het nut van een kweekboek is van groot belang; vraag hier ook naar bij de aankoop. Weigert men, zie dan af van je aankoop. Ook bij aankoop op vogelbeurzen moet je opletten. De beste methode is aan huis te kopen en te vergelijken via het kweekboek.

Want nogmaals: we hebben onze klassieke vogels nodig om de niet klassieke vogels te verbeteren en te behouden. Maar de niet klassieke vogels hebben we niet nodig om klassieke vogels te kweken. Dat dit gebeurt bewijzen de steeds weerkerende verrassingen in onze nesten.

En de daaraan verbonden vraag:

DE VOGEL WAS TOCH FOKZUIVER??

Van Gils Wout

NASCHRIFT REDAKTIE

De nederlandse naam voor crossing-over is 'hercombinatie van genen'. Dit is op zich geen faktor, maar een hergroepering van van factoren binnen een chromosomenpaar. Deze crossing-over treedt toevallig op en kan niet bewust toegepast worden.

Crossing-over kan bij ieder chromosomenpaar voorkomen en niet alleen met de beide X-chromosomen (geslachtschromosomen). Aangezien niet alle kleurbepalende factoren op de geslachtschromosomen liggen kunnen ook crossings-over van andere chromosomen van belang zijn en voor onverwachte uitkomsten zorgen.

Phaeo-melanine is roodbruin van kleur en meer korrelvormig. Eumelanine is al naar gelang van de oxydatiegraad zwart tot zandkleurig bruin van kleur en meer staafvormig.

De bruinfaktor neemt niet het zwarte eumelanine weg, maar verandert de oxydatiegraad van het eumelanine waardoor het als zandkleurig bruin wordt afgezet in de bevedering. Wordt het zwarte eumelanine weg genomen dan ontstaat er een phaeo.

Een mutatie is een permanente erfelijke verandering van een erfaktor (of gen). Dit kan als 'gril van de natuur' worden beschouwd.

De
Isabel

De Swift Parkiet

... een interessante nectar-etende parkiet!

Tekst en foto's: Cyril Laubscher

(alle rechten voorbehouden)

De Swiftparkiet (*Lathamus discolor*) uit Australië, verschilt volledig van alle andere parkieten, omdat hij kenmerken heeft van zowel de parkieten als van de lori's. Taxonomen hebben grote moeite vast te stellen tot welke groep de Swiftparkiet behoort.

In uiterlijk en voedselgewoonten tonen ze oppervlakkig overeenkomsten met de lories en evenals deze foerageren Swift parkieten in bomen en komen ze zelden op de grond. Zij voe-

den zich met nectar en stuifmeel van bloeiende bomen en gebruiken hierbij hun borstelvormige tong, die veel lijkt op maar niet identiek is aan die van de lori's; de papillen zijn kort en niet gelijkmatig verdeeld. De naam Swiftparkiet hebben ze te danken aan hun grote gelijkenis met de lori's vooral als ze foerageren en van bloeiende eucalyptusboom tot eucalyptusboom vliegen. Naast nectar eten ze ook insecten, larven, rupsen, vruchten, bessen en zaden.

In het wild zag ik de Swiftparkiet voor het eerst in 1966. Ik werkte ongeveer 30 mijl ten westen van Sydney en op een namiddag, toen ik van mijn werk naar huis ging, zag ik een kleine groep van ongeveer 20 vogels overvliegen. Ze landden in een bloeiende eucalyptus spp. waar Regenboog lori's zich voedden. Ongeveer 15-20 minuten verbleven ze in deze boom, etend van de nectar-overladen bloesem, voordat ze in zeer snelle vlucht naar een andere bloeiende eucalyptus vlogen, ongeveer 500 meter verderop.

Het natuurlijke verspreidingsgebied van de Swiftparkiet ligt in Tasmanië, waar ze veel voorkomen en waar ze in de zomer broeden. In de herfst trekken ze naar het vaste land van Australië om te overwinteren, zoeken elkaars gezelschap op en trekken rond in grote groepen. Het verspreidingsgebied op het vaste land loopt van Victoria in noordelijke richting tot New South Wales en zuidelijk tot de kust van Queensland. In de lente keren ze naar Tasmanië terug.

Volière

Op het vaste land van Tasmanië worden ze zelden gehouden. In verschillende discussies met Stan Sindel en Col Gunter, twee bekende en zeer geachte vogelkwekers uit New South Wales, die 300 mijl van elkaar leven en Swiftparkieten houden, blijkt dat zij dezelfde ervaringen hebben opgedaan. Beiden stellen dat Swiftparkieten moeilijk tot broeden zijn te brengen. Col Gunter denkt dat het hete klimaat in de lente en de zomer op het vasteland vergeleken met het koelere klimaat in Tasmanië, hiervan de oorzaak is.

De

ssel

In Europa is de Swiftparkiet in volière-milieu zo algemeen geworden dat hij gemakkelijk is te verkrijgen. Hetzelfde geldt voor Nederland. Het zou kunnen dat de klimaatomstandigheden in Europa vergeleken met die in Australië, meer geëigend zijn om ze tot broeden te brengen.

Één eigenschap van de Swiftparkiet is vanuit het oogpunt van de liefhebber belangrijk namelijk de aangename zachte roep van deze vogels, waarvan de burens waarschijnlijk weinig hinder ondervinden.

Koloniebroed

Swiftparkieten zijn van nature gezellig levende dieren en broeden in kolonies. Twee of drie paren knagen soms hun nestholte uit in een en dezelfde boom. Ze zullen het dan ook best naar hun zin hebben als ze worden ondergebracht in een kleine kolonie in een grote volière. Een veilige start van zo'n kolonie is door een man en twee poppen bij elkaar te zetten.

Als dit naar tevredenheid verloopt kan de kolonie worden vergroot door meerdere onvolwassen vogels tegelijk aan de kolonie toe te voegen. Om ruzies te voorkomen moeten meerdere nestblokken dan koppels aanwezig zijn, bij voorkeur op dezelfde hoogte aangebracht en zo ver mogelijk uit elkaar.

Het prachtige paar op de foto's is van Roy Coster uit Engeland. De vogels werkten goed mee en stelden me in staat om enkele karakteristieken van deze soort vast te leggen. Coster behaalde in de laatste 6-8 jaren regelmatig broedresultaten in onder een hoek geplaatste Y-vormige nestkasten, met een bodemafmeting

van 20 bij 20 cm en een hoogte van 35-40 cm.

Een normaal legsel bestaat uit 4 eieren, alhoewel ook legsels van 3 of 5 eieren voorkomen. Na 18-20 dagen komen deze uit en de jongen verlaten na ongeveer 40 dagen het nest. Onvolwassen vogels zijn een doffere versie van hun moeder. Coster ontdekte dat de jonge vogels met rode veren op de onderbuik meestal mannen zijn en jonge vogels met groene veren poppen.

Soms zien potentiële liefhebbers af van het houden van Swiftparkieten omdat het vooral nectareters zouden zijn, en daarom moeilijker te houden in volièremilieu. Niets is meer bezijden de waarheid.

Ideaal is als ze over nectar kunnen beschikken. Coster en enkele andere kwekers van Swiftparkieten verstrekken geen nectar maar geven de voorkeur aan een menu dat bestaat uit 50% parkietenzaad, aangevuld met appel, sinaasappel, geraspte wortel en andere beschikbare zachte vruchten. Verder luchtige cake of bruin brood geweekt in honingwater of overgoten met het sap van zoete vruchten. Eivoer wordt iedere dag vers gegeven. Swiftparkieten brengen vaak twee legsels groot.

De aantrekkelijke en interessante Swiftparkiet is zonder meer een bijzondere parkiet met een vertrouwelijke en zachte natuur, die zichzelf geliefd zal maken bij de eigenaar. Extra aandacht van de liefhebber, zullen de vogels vrijwel altijd belonen.

KALENDER 1997

De Valkparkiet

De valkparkieten behoren tot een geslacht dat slecht één soort telt. Geruime tijd zijn deze vogels ingedeeld geweest bij de kaketoos maar volgens de moderne systematiek vormen zij een eigen onderfamilie. Ze werden voor het eerst beschreven omstreeks 1792 en waarschijnlijk werd de eerste "kaketoepapegaai" in Europa ingevoerd tussen 1830 en 1840. Er is al zeer veel gepubliceerd over valkparkieten, zodat ik mij beperk tot de overeenkomsten die deze slanke parkiet vertoont met de kaketoos. Ik heb de "wijsheden" voornamelijk geput uit het prachtige boek van Herman Kremer "Australische Parkieten en hun mutaties". Net als de Kaketoos hebben valkparkieten een kuif. De kaketoos kunnen dit lichaamsdeel bewegen, de valkparkiet kan dat niet. De meeste vogels houden tijdens het drinken de snavel in het water. Een kip daarentegen niet die schept het water op waarna de kop achterover wordt gehouden. Dat doen kaketoos en valkparkieten ook de overige parkieten niet. Valkparkieten hebben zogenaamde oorvlekken die men bij bepaalde soorten kaketoos eveneens aantreft.

Bij de wildkleurige valken is de grijze kleur verreweg overheersend. Deze kleur komt bij de overige parkieten niet of nauwelijks voor maar wel bij kaketoos. Bij de kaketoos nemen zowel man als pop een gedeelte van de bebroeding voor hun rekening. Dat is bij de valkparkieten eveneens het geval. Bij parkieten is het veelal zo dat de man de pop van de nodige eterij voorziet als zij zit te broeden of wanneer zij haar kroost koestert. De valkparkieten doen dit niet omdat beide ouders het kroost vanaf het uitkomen van voedsel voorzien en grootbrengen. Tevens vermeldt Kremer nog dat de vrouwelijke valkparkiet dwarsstrepen heeft op de onderzijde van de staart en dat de vogels als zij opgewonden of angstig zijn een sissend geluid maken. (Heb ik u hier niet te veel mee verveeld?) De wetenschappelijke naam is *Nymphicus hollandicus*. De geslachtsnaam betekend "lijkend op een nimf", de soortaam duidt op de vroegere naam voor Australië: (nieuw)-Holland.

Meindert de Jong

**Stichting
Nederlandse
Opvang
Papegaaien
bestaat
10 jaar.
Vogelbuiten
N.O.P.
een
bijzonder
vogelpark in
opbouw.**

Nederland bezit een uniek opvangcentrum. Niet voor zeehondjes, niet voor oliebesmeurde vogels, maar voor papegaaien. Het Nederland Opvangcentrum Papegaaien (NOP) in Oerle (Valkenswaard) is niet alleen uniek omdat het papegaaien om wat voor reden dan ook, opvangt, maar ook de manier waarop dit plaatsvindt. Het NOP is méér dan een opvangcentrum. Het 8 ha grote terrein ademt meer de sfeer uit van een vogelpark dan van een opvangcentrum. 's Ochtend vroeg, als we bij het opvangcentrum aankomen gonst het al van de activiteiten. Overal zijn de sporen van bouwactiviteiten te zien.

Het is nog vroeg in het jaar en de Koning Winter laat na een korte strenge regeerperiode zich van zijn zachtaardige kant zien zodat er gelukkig meer tijd is om de ambitieuze plannen nog voor het tienjarig jubileum in mei, af te ronden.

Niet alleen WAO'ers, AOW'ers en andere liefhebbers offeren hun vrije tijd op maar ook in het kader van leerprojecten, dienstverlening en ander sociale activiteiten zijn mensen actief. Een van de bouwactiviteiten betreft

een open verblijf voor papegaaien die niet meer kunnen vliegen. Rond een houten beschoeiing wordt een natuurstenen muurtje gemetseld, afgedekt met leisteen. De beschoeiing is door schoolkinderen, die deze ruimte sponsoren, voorzien van prachtige tekeningen. In het omsloten gebied staan enkele dode bomen, aansluitend ligt de betonvloer al klaar waar binnenkort het binnenvverblijf zal verrijzen. Elders op het terrein komen grote vijvers, waarin de watervogels hun

stek vinden, want het N.O.P. is niet alleen een opvangcentrum voor papegaaien, maar ook allerlei eendachtigen, ganzen en zwanen, kroonkranen, nandoes, emoes, oude sierkiprassen, enkele damherten, konijnen en een heuse kolonie prairiehonden vinden hier hun paradijs.

We lopen van het personeelsverblijf naar de eerste opvang. Een ruimte waarin vogels die binnen zijn gebracht terecht komen. Ze worden hier

door een dierenarts onderzocht en voorzien van een chip. In deze ruimte verblijven ze tenminste vier weken. Binnen deze periode kan de eigenaar namelijk terug komen op zijn besluit en eventueel zijn vogels terughalen. Daarna gaan de vogels voor zes weken in een quarantainruimte. Doorstaan ze deze periode zonder problemen, dan kunnen ze bij een groep soortgenoten worden geplaatst of krijgen ze een voliere voor zichzelf. De gemiddelde leeftijd van de aangeboden papegaaien is 20 jaar. Een deel van de binnengebrachte vogels is in een slechte conditie omdat ze in huiselijke kring niet altijd het meest gezonde voedsel voorgeschoteld kregen. Niet alle vogels overleven de overgang.

De stichting N.O.P. werd in 1987 opgericht door een aantal verontruste kwekers van papegaaien. Zij zagen met lede ogen aan dat vele papegaaien, in een opwelling gekocht, achter het glas verdwenen en enkele jaren later weer als overtollig, lastig, schreeuwerig, agressief of ziek, werden afgemaakt of weer in het circuit terecht kwamen waarna de ellende voor de vogels weer opnieuw begon. Daarnaast waren er nauwelijks mogelijkheden voor eigenaren van een huispapegaai om een goede plek voor hun lievelingsbeest te vinden, als ze om wat voor reden dan ook afstand moesten doen van hun huisgeenoot.

In de jaren tachtig steeg ook sterk het bewustzijn dat de natuur geen ongelimiteerde leverancier is van dieren. Door de toenemende vernietiging van het leefmilieu stonden de natuurlijke populaties van ara's, amazones en kaketoos onder zware druk. Doordat deze vogels zeldzaam werden, steeg de prijs ervan op de wereldmarkt waardoor de vraag toenam. Voor de bevolking in die landen is de vangst van deze vogels een welkome aan-

vulling op hun vaak karig inkomen. Vele soorten belanden daardoor op de rand van uitsterven. Door het toenemend succes van vogelfokkers kon over het algemeen wel aan de vraag naar woonkamerpapegaaien worden voldaan. Om "handtamme" papegaaien de voorkeur genoten, werden zowel in de natuur als bij sommige kwekers, de jonge papegaaien, nog voor het uitvliegen uit het nest genomen en verkocht. Deze vogels die met de hand werden groot gebracht, kunnen zich niet "natuurlijk" ontwikkelen, missen het sociale contact met hun soortgenoten en velen ontwikkelen zich tot sociale probleemgevallen. Het is niet voor niets dat vele organisaties van vogelfokkers zich tegen deze praktijken keren en in hun tijdschriften advertenties met de vraag naar niet-zelfstandige papegaaien weigeren.

Het centrum vangt de papegaaien op en poogt ze zoveel mogelijk in ruime volièren onder te brengen. Hiervoor worden naast de al aanwezige 250 volièren, waarin de vogels zoveel mogelijk paarsgewijs zijn ondergebracht, ook grote vluchten gebouwd waarin meerdere paren van dezelfde soort of van verschillende soorten hun domicilie vinden. Zo zijn al 8 vluchten van 10 x 15 m gebouwd en legt men de laatste hand aan twee vluchten van 20 x 25 m.

In het oude zwembad van deze voormalige camping is een tropisch vogelhuis ingericht. Ondanks het korte bestaan ervan is er een weelderige plantengroei aanwezig. Japanse en zilveroornachtgalen, tangara's, roulrouls, duifjes en andere vogels vinden hier een onderdak.

De variatie in vogelverblijven en de bewoners ervan zorgen voor een zeer afwisselende inrichting van dit 8 hectare grote boomrijke park waar de vogels in verschillende situaties zijn te bewonderen en te bestuderen. Voor gedragsonderzoekers moet dit een waar paradijs zijn.

Naast de opvang van vogels besteedt het centrum ook aandacht aan educatie. Er is een ruimte waar een permanente tentoonstelling is ingericht die de bezoekers bewust moet maken van wat de vernietiging van de natuurlijke leefomgeving en de vogelvangst voor de natuurlijke populatie betekent. Ook de problemen die het houden van een papegaai in huis met zich meebrengt, worden belicht, zodat de potentiële liefhebber weet waaraan hij begint en wat de vogel nodig heeft om lichamelijke maar vooral ook geestelijk gezond te blijven.

De manier waarop de vogels in het park zijn gehuisvest, poogt informatie te geven over de verscheidenheid aan soorten en de soms zeer geringe verschillen daartussen. Zo zijn Amazonepapegaaien, ara's en kaketoos naast elkaar gehuisvest zodat kleuren en formaatverschillen en verschillen in gedrag, zijn te vergelijken. Op de volièren is informatie aangebracht over de betreffende vogelsoort en staat de naam van de sponsor van de betreffende voliere aangegeven. Sponsoring een van de manieren waarop het centrum tracht inkomsten te verwerven ter dekking van zijn kosten. Bedrijven, actief op het gebied van de vogelliefhebberij of particulieren, misschien is dit iets voor U?

Naast de ruime, gratis parkeervoorzieningen is er ook een restaurant waar je kunt nagenieten van het verblijf in dit schitterende vogelpark.

Het N.O.P. is een initiatief dat onze sympathie en steun verdient. Het "Vogelbuiten N.O.P." is een vogelpark, dat het bezoeken meer dan de moeite waard is.

Abonnees van "Onze Vogels" krijgen bij inlevering van onderstaande bon, een korting van f 2,- gulden op de reguliere intreprijs.

foto en tekst: John van Eerd.

Onze Vogels

Vogelbuiten N.O.P.
Wintelresedijk 51
5507 PP Veldhoven
Telefoon 040 - 205 27 72
Telefax 040 - 205 27 23

Ons vogel-papegaaien opvangcentrum is 7 dagen per week geopend van 10.00 tot 18.00 uur.

In ons park treft U onder andere aan:
± 1300 grote papegaaien, tientallen lorie's, diverse grote parkieten en tropische vogels, kraanvogels en watervogels.

Tevens kunt u onze tropische vogel en plantenkas bezoeken. Sinds 20 mei 1995 hebben wij een educatief centrum. Onze hoender- en fazantenaafdelingen moet u zeker niet vergeten. Ook hebben wij vrije vluchtvolières van 30, 40 en 50 meter lang. Onze dagelijkse veterinaire begeleiding wordt verzorgd door Drs. H. van der Horst. Telefoonnr. 040-2053097.

Entree prijzen zijn: Volwassenen fl. 6,00 per persoon
Kinderen 5-14 jr. fl. 3,50 per persoon
65+ en gehandicapten fl. 4,50 per persoon

Groepskortingen en rondleidingen op aanvraag. Tel. 040-2052772
Wij kopen en verkopen geen papegaaien.

Stichting N.O.P. kortingsbon

Naam:

Lid NBvV afdeling:

Postcode:

Woonplaats:

De Dagkoekoeksbloem

Melandrium rubrum

De Dagkoekoeksbloem is een wilde plant, dicht behaard met ellipsvormige bladeren en spitse punt. De bloemen zijn een sieraad voor onze tuin en ongekend is onbemind. Het zijn eenslachtige bloemen met vijf roze-rode diep ingesneden kroonbladeren verdeeld in twee lobben, de sterk behaarde kelk heeft tien aders. De mannelijke en vrouwelijke bloemen zitten aan verschillende planten en dit in een losse bloeiwijze welke vorkachtig vertakt zijn.

De bloemen zijn volledig reukloos en hun hoogte kan variëren van 30 cm. tot 90 cm. De plant is tweejarig tot overblijvend en zeer algemeen! De vele sproeimiddelen welke in de zestiener jaren overal overmatig en nog steeds, alhoewel verboden, worden gebruikt, hebben zo vele wilde planten doen verdwijnen. Daardoor komt zij vooral in de landbouwgebieden nog maar nauwelijks voor. Ze houdt van een zanderige vruchtbare grond, maar vooral van een vochtig grasland en in lichte loofbossen met een goede humuslaag doet zij het bijzonder goed.

Haar verspreidingsgebied is vrijwel geheel Europa, alleen in de drogere streken, het zuid-oosten, ontbreekt ze. De bloeitijd is van april tot september. Zeker in de meimaand staan de mooie bloembossen reeds in volle pracht. Vooral in een sterk tegenlicht is het werkelijk iets speciaals om te zien, zo worden ze dan ook altijd met veel bewondering opgemerkt. Omdat de bloemen overdag geopend zijn worden ze door vele bijen en dagvlinders bestoven.

Daar tegenover gaan de witte bloemen van een nauwe verwant, *Melandrium album* of avondskoekoeksbloem, pas in de late namiddag en avond volledig open. Waardoor deze

door nachtvlinders wordt bestoven. Gelukkig zijn deze nog talrijker dan onze dagvlinders want daar is het ook maar triest mee gesteld.

Het vermeerderen gebeurt door middel van zaad dat zeer overvloedig voorkomt en dat een goede kiemkracht bezit. Voor onze vogels is deze dagkoekoeksbloem maar van kleine betekenis want er komen maar weinig insecten op voor. Alleen in het voorjaar ziet men op de plantstengel wel eens speekselachtige klompjes schuim van de schuimcicade.

Dit insect weet haar larven met de lucht en haar uitscheidingsstoffen te vermengen waardoor dit schuim ontstaat. Vroeger noemde men dit koekoeksspuug omdat dit juist gebeurde bij de terugkomst van de koekoek. Vandaar dat de familienaam koekoeksbloem is overgebleven. Verder komt er meer naar het einde van de zomer nogal eens zwart bladluis op te zitten, doch deze ongezellige diertjes worden weinig of niet door onze vogels gegeten. Ook de zaden worden vrijwel ongemoeid gelaten en zo kan ze op bepaalde plaatsen nogal eens overvloedig voorkomen; gelukkig maar!

Ik heb over haar schoonheid niets dan lof. Ook als snijbloem is zij heel goed te gebruiken om samen met andere wilde bloemen een prachtig boeket te maken. Daarom heb ik haar ook al vele jaren op meerdere plaatsjes in de tuin.

TEKST EN FOTO:
Andre Bruggeman

Waarnemingen van twee paartjes Kieviten

tekst: H.W.Teunissen

foto's: H.W.Teunissen en Pieter van den Hooven

Ik woon midden in het veld waar ik al vele jaren nesten van weidevogels help beschermen. Vanuit mijn huiskamer kan ik de weidevogels dagelijks observeren. Ze nestelen vlak bij mijn huis. De tekst, in de vorm van een dagboek, handelt over het wel en wee van twee paartjes kieviten in het voorjaar van 1995.

Op donderdag 16 maart vond ik het eerste ei bij mijn huis. Ik trof het nest aan in een drie centimeter dikke sneeuwlaag! Het wijfje vloog er pas van op toen ik op tien meter genaderd was. Het lag op het hoogste gedeelte van het weiland. Het nest was groot en opvallend zonder enige beschutting er omheen. Dit waren twee redenen om bezorgd te zijn over de afloop, want zowel eierzoekeers als kraaiachtigen konden het gemakkelijk zien.

In de periode van 17 t/m 20 maart waren de weersomstandigheden niet bepaald gunstig. Gemiddeld was het overdag zo'n 8 graden, met een matige westenwind, veel bewolking en regelmatig hagel- en sneeuwbuien. 's-Nachts was de temperatuur slechts een enkele graad boven nul.

Op de 17e zag ik hen en haan konstant bij het nest, dat bij een hagelbui direkt werd bezet. Zwarte kraaien konden ongehinderd het nest tot op 25 meter benaderen. Zeer fel werd gestoten op een blauwe reiger en een buizerd. 's-Nachts was er een storm met windkracht 10.

Op 18 maart werd het tweede ei gelegd en bevond de hen zich de gehele dag op niet meer dan twee meter van het nest. Ditmaal werd het zeer fel verdedigd tegen meeuwen en een valk.

Op 19 maart moesten felle gevechten worden gevoerd tegen een overmacht van zo'n 30 kraaien. Zij konden het nest ongehinderd naderen tot op tien meter.

Op 20 maart lag er een derde ei. Het nest werd verdedigd tegen meeuwen, ditmaal met assistentie van een paar scholeksters en een paar wulpen. Vanaf deze dag vroor het gedurende vier nachten drie tot zes graden en waren er overdag weer enkele hagel- en sneeuwbuien.

Op 21 maart liep de hen van het nest af toen ik op 20 meter genaderd was. Het vierde ei bleek te zijn gelegd. Zij hadden inmiddels burens gekregen. Een ander Kievitspaar had slechts 8 meter verder een nest gemaakt; het eerste ei lag er in. In tegenstelling tot het eerste nest lag dit nest wel goed verstopt. Het lag diep in een graspol. Met z'n vieren verdedigden zij het gebied tegen kraaien en meeuwen.

Op 22 maart zat hennetje nummer 1 vast te broeden, er was weinig overlast van kraaien en meeuwen en het was droog en zonnig.

Op 23 maart werd het vrij warm met 15 graden en streken er ineens zo'n 70 meeuwen in het weiland neer. Hennetje nummer 1 zat de hele dag rustig te broeden terwijl om haar heen de meeuwen lagen en stonden. Ze rustten soms een meter van het nest. In het tweede nest lagen inmiddels twee eieren. Ze werden niet geprederd, misschien omdat ze zo goed verstopt waren. Pas in de namiddag waren er felle gevechten met kraaien. De twee scholeksters hielpen weer mee.

In de periode van 24 t/m 28 maart schommelde de temperatuur 's-nachts rond het vriespunt en was het gedaan met de droogte en de zon. Tijdens een gemiddelde dagtemperatuur van 7 graden vielen er regen-, hagel- en sneeuwbuien welke soms de gehele dag aanhielden. Af en toe bleef er sneeuw liggen en was er veel wind. Deze dagen verliepen rustig, alleen op 25 maart was er hinder van kraaien. In deze tijd werden in het tweede nest de laatste eieren gelegd. Daardoor was het compleet en werd ook hier met broeden begonnen.

Op 29 maart voerden beide paren weer felle gevechten met kraaien. Ook andere Kieviten uit de omgeving bemoeiden zich ermee. Telkens als de rust was weer gekeerd landde de hen op anderhalve meter van het nest, keek om zich heen, pikte een paar maal naar de grond en nam vervolgens plaats.

Op 30 maart was er twee graden nachtvorst, maar vanaf deze datum steeg de temperatuur. Het werd enige tijd zonnig en droog. De twee hennetjes hadden het op die dag rustig. Eenmaal liep een hond door het terrein. Hij werd door de Kieviten wegge-

lokt doordat ze telkens een stukje voor z'n neus opvloegen!

Van 31 maart t/m 2 april was er regelmatig hinder van zowel kraaien als meeuwen. Eenmaal was er paniek om een laag vliegende buizerd. Op 3 april was de overmacht wel erg groot, toen zo'n 40 kraaien en 50 meeuwen konstant in de buurt hingen. Een dag later is er alleen opwinding omdat er enkele Blauwe reigers neerstrijken. Grote paniek ontstond op 5 april, toen drie buizerden boven het broedgebied hingen. Alle weidevogels in de buurt gingen in de aanval. De luchtmacht omvatte minimaal 6 paartjes Kieviten, 2 paartjes scholeksters, drie paartjes grutto's en een paar wulpen. De weidevogels kwamen uit de wijde omgeving. De buizerd die het laagste vloog werd ook nog eens door spreuwen en zwaluwen belaagd.

De volgende dag werd een teleurstelling. Kievitsnest nummer één was door kraaien leeggehaald, de doppen lagen in het weiland er naast.

Het veel beter verstopte nest van het andere paar was nog intact. Vanaf toen werd alleen dat nest geobserveerd. Vanaf 6 tot en met 9 april was het rustig broeden. Af en toe was er onrust, veroorzaakt door enkele kraaien en een langs vliegende reiger. Het gras was inmiddels flink gegroeid. Alleen het kopje van de Kievit kon ik vanaf de slaapkamer zien.

Tien april was een onrustige dag door kraaien, eksters, meeuwen en overvliegende reigers. Over de periode van 11 t/m 19 april is niet veel te mel-

den, meestal kon het hennetje rustig broeden. Op een dag echter liepen drie honden door het veld. Het was daardoor erg onrustig. De honden werden door de Kieviten weggelokt door te doen alsof ze een gebroken vleugel hadden!

Op 20 april zat het hennetje nog steeds diep verscholen in de graspol te broeden. Er was geen gevaar. Vlak bij zag ik hoe twee zwarte kraaien bezig waren met het overmeesteren van een halfwas haas. Ik liep er heen en zag dat het jonge dier een bebloede kop had. Het kon nog weg rennen. Ik kon niet zien of de ogen waren uitgepikt. Dat is het eerste wat kraaien doen als ze de kans krijgen.

Vrijdag 21 april vroom het 's-nachts een graadje en viel er enige neerslag. Aan het gedrag van de Kievitshaan kon ik zien dat de jongen gauw op komst waren. Inderdaad bleek 's-middags bij controle dat alle vier eieren uitgekomen waren. De jongen bleven nog twee dagen lang in het nest. Gelukkig is het voor het eerste Kievitspaar ook goed gekomen: ongeveer zes weken later bracht het in het aangrenzende weiland 3 jongen groot!

Foto 1:
Kievit bij een nest met eieren (PvdH)

Foto 2:
Kievitsnest tussen paardebloemen (HWT)

Foto 3:
Zojiust geboren Kievitskuikens (PvdH)

K.B.O.F. " DE WITTE SPREEUWEN "

Het beste en meest gelezen **Belgisch Ornithologisch tijdschrift** voor vogelliefhebbers en kwekers. Verschijnt maandelijks Oplage 25.000 exemplaren alleen in Vlaams België. Het bevat 80 pagina's, prachtig geïllustreerd, boordevol wetenschappelijke tekst, over huisvesting, kweken en verzorging. **Jaarabonnement: 900 BEF of 50 gulden.** Betaling: 50 gulden op rekening nr. 57.55.24.308 bij de ABN-AMRO bank te Maastricht, of 900 BEF per eurocheque aan de heer Roger BRUYNINCKX, Alg. Nat. Penningmeester K.B.O.F., Keizerstraat 13 te 3360 BIERBEEK (Lovenjoel). Gratis proefnummer op schriftelijke aanvraag.

Zeemeeuwen

Wie aan de kust woont kan er eigenlijk niet omheen; meeuwen.

Met z'n allen dicht opeen gepakt op het strand, om brood en friet bedelend op de boulevard of langzaam op thermiek boven de zeereep zwevend.

Meeuwen zijn zo gewoon. Voor veel mensen zijn het allemaal 'zeemeeuwen'. Maar is het wel zo simpel?

Zodra je even bij een groepje meeuwen blijft stilstaan, zul je ontdekken dat ze niet allemaal hetzelfde zijn. Er zijn er met witte koppen, met bruine koppen, met gele of roze poten, met grijze of zwarte ruggen en sommige zijn meer dan twee maal zo groot als anderen. En hoe zit het nu eigenlijk met die grote bruine, zijn dat dan zeemeeuwen?

Zeemeeuwen

Tussen al die meeuwen op het strand zitten ook geheel bruine exemplaren. Deze worden vaak ten onrechte 'zee-

meeuwen' genoemd. Dit zijn echter jonge vogels. Meeuwen doen er twee (Kok- en Stormmeeuw) tot vijf jaar (Zilver- en mantelmeeuwen) over om het volwassen grijs-witte kleed te krijgen. Als de jonge vogels het donskleed ruien krijgen ze het geheel bruine 'eerste winterkleed'. In de jaren erna ruien ze geleidelijk de kop-, rug- en buikveren en vervolgens de vleugel- en staartveren totdat ze het definitieve volwassen kleed hebben bereikt.

Soorten

De grote verscheidenheid in voorkomen komt voort uit het feit dat er

meerdere soorten meeuwen zijn. In Nederland worden zo'n 12 meeuwensoorten met regelmaat gezien:

- Zwartkopmeeuw
- Dwergmeeuw
- Kokmeeuw
- Stormmeeuw
- Drieteenmeeuw
- Vorkstaartmeeuw
- Zilvermeeuw
- Geelpootmeeuw
- Grote Burgemeester*
- Kleine Burgemeester*
- Kleine Mantelmeeuw
- Grote Mantelmeeuw

*) Ieder jaar een paar exemplaren.

Zilvermeeuwen, voornamelijk onvolwassen exemplaren

bestaan niet

Daar komen dan nog een aantal zeer zeldzamere soorten bij die slechts af en toe worden waargenomen zoals:

- Ross' Meeuw
- Kleine Kokmeeuw
- Ivoormeeuw
- Ringsnavelmeeuw
- Franklins Meeuw
- Reuzenzwartkopmeeuw

Onderstaande drie meeuwensoorten worden in de toekomst verwacht in Nederland:

- Lachmeeuw
- Audoins Meeuw
- Dunbekmeeuw

De Lachmeeuw is al drie keer 'geclaimd', maar alle drie zijn niet aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA). Er is nog veel werk te doen voor de Nederlandse vogelaar.

Paniek

In het voorjaar gingen wij vaak bij de voormalige meeuwenkolonie in de Haagse waterleiding-duinen roofvogel-trek bekijken. Het voordeel hiervan is dat je niet zo goed hoeft op te letten, dat doen de meeuwen wel voor je. Zodra er bijvoorbeeld een Visarend aankwam dan hadden de meeu-

wen dit altijd eerder in de gaten dan wij. Ver van te voren vloog de gehele kolonie luidkeels op en wist je; oh even kijken waar de roofvogel zit! Over zee kijkend hebben we meerdere malen meegemaakt dat langstrekende Velduilen op de hielen werden gezeten door meeuwen. Een enkele keer werd dit voor een uil fataal en die verdronk dan in zee.

Meeuwen hebben ook wel eens last van iets. 'Jagers' zijn hier de boosdoeners. Nee, geen menselijke jagers maar vogels die jagers heten.

Er zijn van deze vogelfamilie vier soorten in Nederland te zien, t.w.:

Grote- Middelste- Kleine en Kleinste Jager. Ze broeden niet in Nederland maar trekken vanuit hun broedgebied (het hoge noorden) langs onze kust naar het zuiden. De naam is wel terecht want sterns en meeuwen worden in de lucht net zo lang achterna gejaagd tot deze het voedsel uitbraken en de jager het netjes in de lucht opvangt! Dit is een prachtig schouwspel en kan soms wel minuten duren. De Grote Jager gaat soms nog wel een stapje verder. Zelf heb ik meegemaakt hoe een Grote Jager een Zilvermeeuw dwong tot landen op het water, bovenop de vogel ging staan en al hakkend op z'n schedel hem hierbij verdronk.

Een Grote Jager heeft veel weg van een onvolwassen meeuw, een leek zal hem daar dan ook voor verslijten. De beste kenmerken zijn de witte schachten in de handpennen van de vleugels.

Opletten/verwarringen

Albinisme en leucisme, wat bij meeuwen toch wel regelmatig voorkomt, kan voor de nodige verwarring zorgen. Een leucistische Zilvermeeuw (waar dan bijvoorbeeld de zwarte vleugeltoppen ontbreken) lijkt dan op een 'burgemeester'. Of een albino Kokmeeuw kan van grote afstand voor een Ivoormeeuw worden uitgescholden.

Ter verduidelijking; Albino is wanneer het pigment geheel is verdwenen, zowel in het verenpak als snavel, poten en ogen. Ogen moeten rood zijn.

Leucisme is als de vogel wel wit/creme toont maar nog wel de natuurlijke snavel, poten en ogen heeft.

Melanisme komt ook voor, zij het in

Zeemeeuwen bestaan niet

Zwartkopmeeuw, volwassen in zomerkleed

veel mindere mate. Dit houdt in dat er een teveel aan pigment aanwezig is. Het verenkleed van de meeuw kan dan grijs tot zwart zijn. Kruisingen tussen relatief gelijkende meeuwen komt tenslotte ook voor.

Ringen

Geringde exemplaren geven een duidelijk beeld waar deze vogels overwinteren. Vogelonderzoeker Arie Spaans heeft in de jaren 80 een kleuringproject opgestart, waarvan nog steeds

Stormmeeuw, volwassen

volwassen Zilvermeeuwen waargenomen kunnen worden. Bekend is dat Zilvermeeuwen van 30 jaar geen uitzondering zijn. In het buitenland zijn ook dergelijke projecten opgestart. Hieronder enige leuke terugmeldingen:

Op 25-02-'91 werd een *Stormmeeuw* met een kleuring gemerkt op Sjaelland, Denemarken. Op 26-10-'93 werd deze vogel opgemerkt op het strand van Katwijk aan Zee.

Een *Zilvermeeuw* die als nestjong op 13-07-1993 geringd werd in de provincie Murmansk in Rusland werd op 20-04-'94 op het strand bij Katwijk aan Zee waargenomen.

Een *Zilvermeeuw* die met de ringen Wit B en Rood N gemerkt is, werd mogelijk verstoten op 25-04-'89 in de meeuwen-kolonie van Terschelling, en was op 03-05-'89 aanwezig in de binnenwatering bij Katwijk aan Zee. Op 09-05-'89 was de vogel alweer terug in de meeuwen-kolonie (om weer een kansje te wagen?) van Terschelling.

Een *Zilvermeeuw* van de ondersoort *L. a. argentatus*, die geringd werd in z'n tweede kalenderjaar te Hornoya, Noorwegen werd op 11 en 12-10-1988 op het strand bij Katwijk waargenomen. Op 24-10-1985 was deze al een keer opgemerkt op het strand van IJmuiden.

Gekleuringde Kokmeeuwen

In de winter van 1996/97 start in Nederland een kleuringproject aan Kokmeeuwen. In zes steden (Arnhem, Deventer, Groningen, Hilversum, Kampen en Utrecht) zullen iedere winter 25 Kokmeeuwen gekleuringd worden (in totaal dus 150 per jaar). Waarnemingen van deze gekleuringde kokmeeuwen (ook die uit Denemarken en Finland) met informatie over code, datum en plaats kunnen worden toegezonden aan: Frank Majoor, Poststraat 18, 6828 EK Arnhem, Nederland. Iedere waarnemer ontvangt persoonlijk bericht met een overzicht van ringgegevens en overige waarnemingen van de door hem/haar gerapporteerde vogels.

Aanrader

Lars Jonsson is een uitstekende vogelgids die alle in Europa voorkomende vogelsoorten perfect omschrijft, in totaal met 2700 natuurgetrouwe afbeeldingen. Omdat in dit artikel weinig of niet wordt ingegaan op de kleden

ysel

De

van onvolwassen vogels (*wat vrij complex is*) raad ik u aan deze gids aan te schaffen.

Hieronder volgt een korte omschrijving van alle meeuwen die regelmatig en zelden in Nederland worden waargenomen.

Zwartkopmeeuw

Larus melanocephalus

Lengte : 36- 38 cm

Spanwijdte : 98-105 cm

Iets groter dan Kokmeeuw, met lichtere mantel en bredere vleugels, die bij volwassen vogels geheel witte punten hebben. Dit kenmerk is opvallend omdat andere meeuwen van dit formaat allemaal zwarte vleugeltoppen hebben. Alleen in het tweede winterkleed (subadult) vertoont deze dan wel zwart aan de vleugeltoppen. In winterkleed is de pikzwarte kopkap die tot in de nek rijkt geheel verdwenen, dan blijft er alleen maar een donkere veeg bij de oorstreek over. Hybridiseert soms met Storm- of Kokmeeuw.

De belangrijkste broedgebieden van de Zwartkopmeeuw liggen langs de Zwarte Zee. Vanaf 1990 is deze meeuw ieder jaar talrijker gaan broeden in Nederland, tot enige 100-den paren. De meeste Zwartkopmeeuwen overwinteren in Frankrijk en het Middellandse Zeegebied.

Dwergmeeuw

Larus minutus

Lengte : 25-27 cm

Spanwijdte : 70-77 cm

De Dwergmeeuw is de kleinste in Nederland voorkomende meeuw. Aan de grijszwarte ondervleugel en lichte bovenvleugel zonder donkere punt maar met witte achterrand, waardoor de vleugels rond lijken, is een volwassen Dwergmeeuw makkelijk te herkennen. Tijdens de voorjaarstrek (tweede helft april en mei) kan je over zee en binnenland geregeld groepjes Dwergmeeuwen aantreffen tot wel 1000-en exemplaren. Een enkel exemplaar heeft dan mooie roze onderdelen! Dit komt door het eten van garnaalachtigen. Bij Kokmeeuwen en Dunbekmeeuwen is dit verschijnsel ook waar te nemen. Omdat de Dwergmeeuw in het najaar de kust mijdt, (ze overwinteren op zee) worden ze in dat seizoen weinig waargenomen. Alleen tijdens storm lopen de aantallen weer op.

Grote Mantelmeeuw, volwassen

In ons land is deze soort een schaarse broedvogel. Pas in 1942 werden met zekerheid de eerste broedgevalen vastgesteld. Na dat jaar werden in moerassige gebieden zeer onregelmatig broedende Dwergmeeuwen aangetroffen, met hooguit een 10-tal paartjes.

Kokmeeuw

Larus ridibundus

Lengte : 38- 44 cm

Spanwijdte : 94-105 cm

Dit is één van de kleinere soorten en bij veel mensen wel bekend. 's Zomers zijn ze gemakkelijk te herkennen aan de chocoladebruine kop. Het zijn tamme en brutale meeuwen, die vaak bij friettentten en in de bebouwde kom op zoek zijn naar een 'quick-snack'. Aan het eind van de zomer wordt de kop geleidelijk wit en alleen een donker oorvlekje blijft over.

Een groot deel van de Noordwest-Europese en West-Europese populaties trekt in zuidwestelijke richting, waarbij Spanje en NW-Afrika worden bereikt. In Katwijk heb ik twee maal een Kokmeeuw gevonden met een

Russische ring. De Kokmeeuw doet het erg goed, in ons landje broeden er alleen al zo'n 300.000 paren. Deze luidruchtige soort broedt in grote kolonies, die bij elkaar heel wat decibellen produceren.

Stormmeeuw

Larus canus

Lengte : 38- 44 cm

Spanwijdte : 106-125 cm

De Stormmeeuw is iets groter dan de Kokmeeuw en heeft een witte kop en afhankelijk van de leeftijd en het jaargetijde gele, grijze of groenige poten. Het winterkleed is hetzelfde als het zomerkleed, zij het dat de kop 's winters gespikkeld is. De Stormmeeuw broedt in kleine kolonies. Enkele verkiezen het om boven in struiken of op eilandjes te broeden om zich tegen eierovende vossen te beschermen. In Nederland wordt het aantal broedparen geschat op ongeveer 11.000 paren, en het aantal is nog steeds toenemend. Tijdens strenge vorst lopen de aantallen hoog op, uit het noorden arriveren 100.000-en exemplaren.

Zeemeeuwen bestaan niet

Russische Stormmeeuw

Larus canus heinei is ook in Nederland vastgesteld, maar het herkennen in 't veld van deze ondersoort wordt onmogelijk geacht. Deze vogels zijn iets groter dan de Stormmeeuw en hebben een iets donkerdere bovenmantel, allemaal zo minimaal dat alleen vondsten met zekerheid zijn te determineren. Op 10 juni 1984 werd bij Harkema-Opeinde, Friesland, een dode Russische Stormmeeuw gevonden, die 3 jaar eerder te Mel'Dino bij Talem in Rusland geringd was. Dit was de eerste maal dat deze oostelijke ondersoort van de Stormmeeuw met zekerheid in Nederland werd aangetroffen. Na deze datum werden 10-tallen vondsten/vangsten gemeld.

Drieteenmeeuw

Rissa tridactyla

Lengte : 38- 40 cm

Spanwijdte : 95-108 cm

Lijkt op een Stormmeeuw maar heeft kortere zwarte poten en in de zwarte vleugeltoppen zijn geen witte punten te bekennen zoals bij de Stormmeeuw. Een echt zeemeewutje, die weinig of niets in het binnenland te zoeken heeft. Voor onze kust hoofdzakelijk te zien tijdens of na westenwind, dan worden grote aantallen waargenomen, vooral in augustus tot april.

Broedt in grote kolonies op rotswanden in het Noord-Atlantisch gebied. In

juli 1994 bezocht ik een gigantische Drieteenmeeuwen-kolonie in de Farangerfjord, Noorwegen. Als je daar loopt is het geen seconde stil: constant hoor je de roep 'Kittiwake' (wat ook de engelse naam is voor deze soort). In Katwijk aan Zee woont iemand (een echte meeuwenfreak) die zijn woning 'Kittiwake' genoemd heeft en als er dan mensen langslopen hoor je vaak mompelen 'wat zou dat nou weer betekenen?'.
De Zilvermeeuw is de talrijkste grote meeuw, met een zware gele snavel met een rode vlek aan de onderzijde van de ondersnavel. De poten zijn dik en roze. De rug en bovenvleugels zijn lichtgrijs.

Zilvermeeuw

Larus argentatus

Lengte : 55- 67 cm

Spanwijdte : 130-158 cm

Broedt in kolonies (in Nederland de Britse *Larus argentatus argenteus*) in de duingebieden, maar tegenwoordig ook steeds vaker op platte daken van gebouwen. Bijvoorbeeld in Leiden, waar ze voor overlast zorgen en de witte was een ander tintje en luchtje geven. De oorzaak van deze broedverschuiving vanuit de duinen naar steden ligt bij de Vos, die de laatste jaren behoorlijk is toegenomen. Een kolonie van enige duizenden exemplaren in het duingebied tussen Wassenaar en Den Haag is geheel hier-

door verdwenen. De totale populatie wordt geschat op ruim 200.000 vogels.

De Scandinavische *Larus argentatus argentatus*, die in volwassen kleed iets donkerder grijze bovendelen hebben met minder zwart en wit in de vleugelpunten dan *argenteus*, arriveren hier in het najaar.

Geelpootmeeuw

Larus cachinnans

Lengte : 55- 67 cm

Spanwijdte : 130-158 cm

Werd vroeger beschouwd als ondersoort van Zilvermeeuw, waar hij ook erg veel op lijkt. Maar zoals de naam al weergeeft, zijn er gele poten in plaats van roze. De soort is nauwer verwant aan Klene Mantelmeeuw, waarmee hij ook wel eens een gemengd broedpaar mee vormt. De mantel (rug en bovenvleugels) is iets donkerder van tint dan een Zilvermeeuw en weer lichter dan een Klene Mantelmeeuw. De rode punt op de ondersnavel is groter dan bij de Zilvermeeuw. Er zijn diverse ondersoorten in Europa, *michahellis* is in Nederland waar te nemen. In de wintermaanden is de soort zeldzamer.

Grote Mantelmeeuw

Larus marinus

Lengte : 64- 78 cm

Spanwijdte : 150-170 cm

Dit is de grootste en meest agressieve soort. De Grote Mantelmeeuw is te herkennen aan de zware snavel, de zwarte rug en bovenvleugels en de dikke roze poten. Deze soort wordt in ons land vooral 's winters gezien, dat kan oplopen tot wel 10.000 ex.

Na de eerste niet succesvolle broedpoging van een paar Grote Mantelmeeuwen in Nederland in mei 1993 nestelden in mei 1994 drie paren in het Veerse Meer, Zeeland, waarvan één paar jongen uitbroedde.

Kleine Mantelmeeuw

Larus fuscus

Lengte : 52- 67 cm

Spanwijdte : 128-148 cm

Deze soort is even groot als de Zilvermeeuw, maar lang niet zo aggressief. De poten zijn geel. De rug en bovenvleugels zijn donkergrijs tot zwart. Bij de Baltische Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus fuscus* (soms als aparte soort beschouwd) is dat diep bruinzwart. Deze uit Noord-Noorwegen en

Drieteenmeeuw, onvolwassen

Zweden afkomstige meeuw, die over land naar Oost-Afrika trekt, is waarschijnlijk nooit in Nederland met zekerheid vastgesteld. **Britse Kleine Mantelmeeuw** *Larus fuscus graellsii* heeft een leigrijze bovenzijde. In Nederland broedt *Larus fuscus intermedius*. Deze heeft een zwarte bovenzijde, maar er komen veel tussenvormen met *graellsii* voor. De aantallen worden op circa 20.000 paren geschat. In tegenstelling tot eerder genoemde soorten trekt de Kleine Mantelmeeuw in het najaar naar het zuiden. In de maanden augustus-september kan je 1000-den exemplaren per dag zien overtrekken langs de zeereep.

Grote Burgemeester

Larus hyperboreus

Lengte : 62- 68 cm

Spanwijdte : 142-162 cm

Deze soort is alleen in de wintermaanden hier te zien. Formaat als Grote Mantelmeeuw, maar heeft een grijze mantel, en géén zwarte vleugelpunten. Bij de Grote- en Kleine Burgemeester zijn de witte vleugelpunten het beste kenmerk. In het winterkleed krijgt de vogel een zwaar gespikkelde kop. Al jaren overwintert er een volwassen exemplaar langs de Brouwersdam, Zeeland.

Kleine Burgemeester

Larus glaucoides

Lengte : 52- 60 cm

Spanwijdte : 130-145 cm

Net als de Grote Burgemeester is deze alleen in de wintermaanden hier waar te nemen. Hij is afkomstig van Groenland! Op IJsland en de Westkust van Groot-Brittannië overwintert de soort gewoonlijk, maar ieder jaar dwalen er wel een paar richting het vaste land van Europa. Meestal gaat het hierbij om onvolwassen vogels, een paar maal is er pas een volwassen vogel hier gemeld.

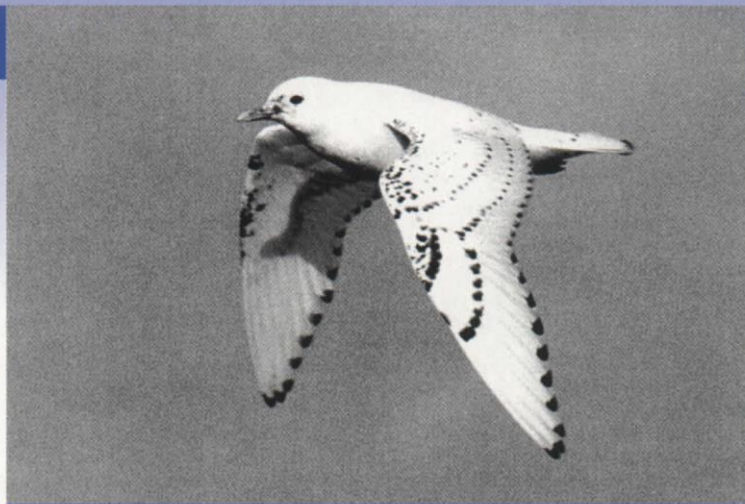
Vorkstaartmeeuw

Larus sabini

Lengte : 27-32 cm

Spanwijdte : 83-92 cm

De Vorkstaartmeeuw is een hoogarctische broedvogel, die in het West-Palearticische gebied in zeer klein aantal op Spitsbergen broedt. Langs de Nederlandse kust wordt de Vorkstaartmeeuw vooral tijdens of vlak na storm uit W tot NW waargenomen. Wisselende aantallen per jaar

De zeer zeldzame Ivoormeeuw, onvolwassen

van min. 10 tot max. 30 exemplaren worden er waargenomen.

Uit de maanden augustus t/m december komen de meeste waarnemingen, vooral september en oktober spannen de kroon. Uit mei (tijdens de voorjaarsstrek) komen zelden waarnemingen. Het merendeel bestaat uit onvolwassen vogels.

Zeldzame meeuwen in Nederland

Ringsnavelmeeuw

Larus delawarensis

Lengte : 43- 47 cm

Spanwijdte : 118-132 cm

In Nederland zijn vijf waarnemingen van deze Amerikaanse meeuw bekend. In juli 1986 verbleef een volwassen vogel in een Stormmeeuwenkolonie op de Maasvlakte.

Van 18-19 april 1992 een exemplaar in zomerkleed bij Zundert, Noord-Brabant. Op 6 december 1992 1 exemplaar bij Alphen aan den Rijn, Zuid-Holland. Op 8 januari 1995 een exemplaar bij Stevensweerd, Limburg en in april 1996 verbleef er een exemplaar in de weilanden rond Woerden, Utrecht. De soort broedt in Canada en het noorden van de VS.

Franklins Meeuw

Larus pipixcan

Lengte : 32-36 cm

Spanwijdte : 91-97 cm

In Nederland zijn twee waarnemingen van dit Amerikaanse meeuwtje bekend. Van 13 tot 16 juni 1987 verbleef er een exemplaar nabij Wernhout in Noordbrabant. Een tweede geval van deze soort betrof een ziek volwassen mannetje dat 4.5 uur na ontdekking op 10 juni 1988 dood werd aangetroffen in een Kokmeeuwenkolonie in de

Brandemeer, Friesland. De balg bevindt zich in de collectie van het Fries Natuurmuseum te Leeuwarden, Friesland.

Kleine Kokmeeuw

Larus philadelphia

Lengte : 28-30 cm

Spanwijdte : 85-90 cm

In Nederland zijn vier waarnemingen van dit Amerikaanse meeuwtje bekend. De eerste waarneming was op 4 augustus 1985 op het strand van IJmuiden van een volwassen exemplaar in zomerkleed. Het tweede geval was van 16 juni 1988 tot 28 januari 1989 en weer op het strand van IJmuiden. Er wordt hier veel naar vogels gekeken door vogelaars uit het gehele land, de kans op zeldzaamheden neemt dan ook behoorlijk toe. Het derde geval was van 11 tot 19 februari 1990 bij de Westerschelde bij Ritthem in Zeeland. Het vierde geval kwam van 's-Gravenzande op 6 april 1994.

Ivoormeeuw

Pagophila eburnea

Lengte : 40- 43 cm

Spanwijdte : 106-118 cm

Er zijn van de Ivoormeeuw slechts twee waarnemingen bekend, één van Schiermonnikoog, Friesland in februari 1987, en één uit de haven van Stellendam, Zuidholland in februari 1990 (zie foto). In beide gevallen ging het om een vogel in eerste winterkleed. De Ivoormeeuw verblijft het gehele jaar in hoog-arctische gebieden. In het Westpalearticische gebied broedt hij op Spitsbergen en Franz Josefland. De zuidelijke broedplaatsen liggen ter hoogte van de poolcirkel op Oost-Groenland. Er zijn overi-

ysel

De

Zilvermeeuwen, voornamelijk onvolwassen exemplaren

gens weinig of geen vaste broedplaatsen bekend. Vaak worden deze slechts enkele jaren gebruikt. 's Winters verblijft de Ivoormeeuw aan de rand van het pakijs en raakt met drijfsoms soms wat zuidelijker. De soort wordt in die tijd vooral gezien in de Beringzee, de Davis Strait ten westen van Groenland, bij Labrador en Newfoundland en in de Denmark Strait tussen Groenland en IJsland.

Ross' Meeuw

Rhodostethia rosea

Lengte : 29-31 cm

Spanwijdte: 83-91 cm

In Nederland zijn tien waarnemingen van deze Arctische meeuw bekend. Van 6-15 juli 1958 werd de eerste Nederlandse waarneming verricht op Vlieland, Friesland. Dit volwassen ex-

emplaar werd op de laatste datum dood aangetroffen. Van 17-18 januari 1981 werd een exemplaar gezien aan de Hondsbossche Zeewering te Camperduin. Van 21-27 november 1992 werd een exemplaar langs de pieren en op het strand van IJmuiden waargenomen. Na de ontdekking trok deze vogel in het weekend alleen al zo'n 400 fanatieke vogelaars. Op 16 december 1993 vloog er een exemplaar langs de kust bij Egmond. Op 24 maart 1994 één langs Camperduin. Mogelijk hetzelfde exemplaar werd opgemerkt bij De Cocksdorp, Texel op 26 maart. Najaar 1994 zorgde voor enige opschudding, oplettende vogelaars zagen op 29 oktober en 22 november 1994 een exemplaar langs Camperduin en hoogstwaarschijnlijk werd dezelfde vogel opgemerkt bij

IJmuiden, Noord-Holland op 7 november en bij Katwijk aan Zee, Zuidholland op 15 november en op 16 november bij Westkapelle, Zeeland.

Reuzenzwartkopmeeuw

Larus ichthyaetus

Lengte : 57- 61 cm

Spanwijdte: 155-170 cm

De naam zegt het al, een uit de kluiten gewassen Zwartkopmeeuw die broedt in Centraal-Azië westelijk tot aan Kaspische en Zwarte Zee, overwintert aan kusten van India en Arabië, in klein aantal aan oostelijke Middellandse-Zeekust (Israël).

In Nederland zijn twee waarnemingen van deze Oosteuropese meeuw bekend. Juni 1946 en 1974-1976 een exemplaar dat drie zomers achtereenvolgende terugkeerde naar Flevoland. Zelf was ik ook één van de gelukkigen die de vogel in de zomer van 1976 langs de Knardijk mocht aanschouwen.

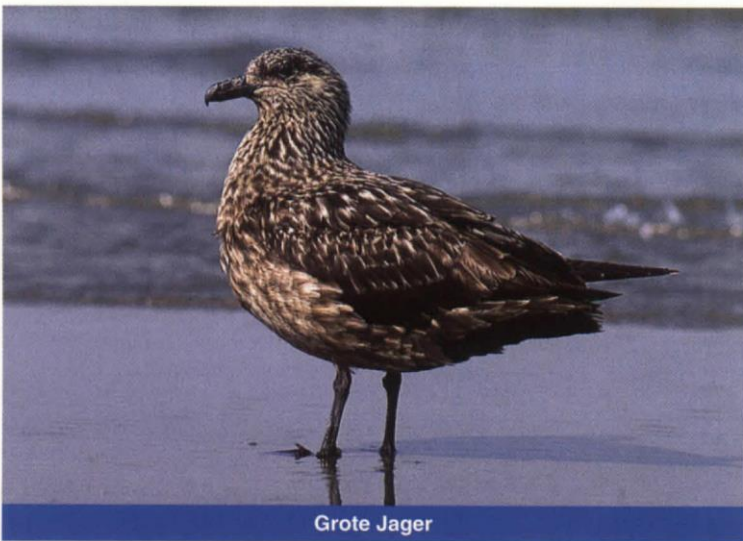
Conclusie

Het is allemaal niet zo simpel een meeuw netjes op naam te brengen. En dan hebben we het niet eens over de onvolwassen kleeden gehad!

Literatuur:

- Camphuysen C.J. & van Dijk J. 1983. Zee- en kustvogels langs de Nederlandse kust, 1974-79. Limosa 56: 81-230.
- Jonsson Lars, 1993. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten; (bew. en vert. uit het Zweeds door A.B. van den Berg en G. Meesters).
- Teixeira R.M., 1979. Atlas van de Nederlandse Broedvogels.
- Dutch Birding, 1990. Vogels nieuw in Nederland.
- Dutch Birding, Internationaal tijdschrift over Palearctische vogels.

TEKST EN FOTO'S:
René van Rossum

Grote Jager

Babbelaars

In Zuid-Afrika wordt hij Katlagter genoemd; in het Nederlands is hij onbekend

De babbelaars die u hier ziet afgebeeld zijn bepaald geen alledaagse verschijningen in onze volièrres. Daarom is het van belang te weten hoe zij zich in de natuur gedragen, zodat u met meer succes aan de opvang kunt beginnen en wellicht aan de vermeerdering van de soort kunt bijdragen.

Het zijn bedrijvige vogels die hun voedsel voornamelijk op de grond opscharrelen zoals onze lijsterachtigen hun mondkostje verzamelen. Met vernijnige kopbewegingen spitten ze de bladeren om. De Bonte babbelaar heeft in eerste instantie veel weg van een spreeuw maar dat is een grove vergissing. Als deze vogel verstoord wordt laat hij een geluid horen dat ongeveer klinkt als een ratelaar. Zo doen ook kramsvogels in hun broedgebied als zij verstoord worden. Dan komt de hele troep op het gevaar af en samen geven zij een duidelijk sig-

naal dat het beter is nu de benen te nemen.

De Bonte babbelaar (*Turdooides hypoleucus*) is een sociaal voelende vogel die in een gemeenschap leven tot tien vogels. Als zij op een tak rusten dan zitten zij stevast dicht tegen elkaar aan, zoals prachtvinken dat ook doen. Eén begint er met zijn kop te schudden, steekt zijn snavel in de lucht en sluit bijvoorbeeld uit zaligheid zijn ogen. Daarmee nodigt hij zijn buurman uit tot een liefkozend verenpikkerij. Even later verlangt de ander hetzelfde bij hem te doen.

Hoewel ze erg sociaal zijn gaat dat gedrag niet verder dan bij de eigen gemeenschap. Wat te denken van een ander veelal gemengd gemeenschap dat met luide kreten en gefladder kenbaar maakt dat er acuut ge-

vaar is. Maar onze babbler toont het niet waardig ook maar enig aandacht aan al die herrie te schenken. Ieder gaat zijn eigen weg en doet als of er niets aan de hand is.

Niet alle babbler-vrouwtjes in de gemeenschap gaan tot broeden over. In het begin als er jongen zijn blijft een oudervogel op het nest. De andere leden gaan op zoek naar voedsel. Het komt voor dat een rij van voedsel aandragerende vogels op hun beurt zit te wachten om de meegebrachte lekkernij af te geven.

De Swartwangkatlagter (*turdooides melanops* - Zwartteugel babbelaar) is minder luidruchtig en houdt zich voornamelijk op in dicht struikgewas. Ook hij laat katachtige geluidjes horen; vandaar de naam katlagter. Een andere soort met een mooie zwarte cap is niet het mannetje, wat sommige verkopers wel doen geloven, maar de in het Engels genoemde black-cap babbler. Een wonderlijke familie waarvan nog bitter weinig bekend is. Daarom is het te meer interessant de vogels goed te observeren.

Bij de foto's

Zwartteugel babbelaar (boven)

Zwartkopbabbelaar (links)

Bonte babbelaar (grote foto)

Tekst: Fons Rijvers

Foto's: Cees Scholtz

Geraadpleegde literatuur:

The complete book of Southern African Birds.

usel

De

De/

se/

Kommissie wetgeving Europese vogels

Gedrag norms bij controle Vogelwet

- 1) De controlerend ambtenaar meldt zich en toont - indien hij in burger gekleed is - ongevraagd zijn legitimatiebewijs. Als hij in uniform gekleed is dan dient hij zijn legitimatiebewijs te tonen als daarom gevraagd wordt. Hoewel de diverse wetten, waaronder Vogelwet en jachtwet, de opsporingsambtenaren de bevoegdheid geven om ter controle zonder meer een erf op te lopen, verdient het uiteraard de voorkeur dat zij overeenkomstig de fatsoenregels, gewoon aan de voordeur komen en vragen of ze de vogels mogen zien.
- 2) De vogelhouder is verplicht de ambtenaar toegang te verlenen tot zijn erf en vogelverblijven. Toegang verlenen tot de woning moet alleen indien men in bezit is van een schriftelijk machtiging van bijvoorbeeld een (hulp)officier van justitie. Ook in het geval van een gekonstateerde overtreding mag men niet zonder schriftelijk machtiging de woning binnen gaan als de bewoner het daarmee niet eens is.
- 3) Vanuit Aviornis is met de Algemene Inspectiedienst en ambtenaren van het ministerie van L.N.V. afgesproken dat de vogels als gevolg van een controle (bijvoorbeeld in de broedtijd) niet onnodig verstoord worden. Men zal zo-

doende zeer terughoudend op moeten treden want het belang van de vogels staat immers voorop.

Hoe moet de vogelhouder handelen ?

- 1) Personen die zich niet kunnen legitimeren kan hij zonder meer van zijn erf sturen. Bij controle is het verstandig om de namen van de opsporingsambtenaren te noteren en de afdeling waar zij werkzaam zijn.
- 2) Het is van belang dat de vogelhouder goed op de hoogte is met de soorten die gehouden mogen worden. Hij moet zien te voorkomen dat de vogels onterecht in beslag genomen worden. Hiervoor kan bijvoorbeeld eerst telefonisch overleg gevoerd worden met een van onderstaande personen. Ook de opsporingsambtenaren kunnen dan de mening van een deskundige aanhoren.
- 3) Tracht in het geval van een overtreding, zeker als het gaat om stressgevoelige dieren, voor de duur van de procedure aangehouden te worden als bewaarder van de in beslag genomen vogels. Het is namelijk maar al te vaak gebeken dat door de rechter teruggave van vogels werd bevolen maar dat vervolgens bleek dat die vogels in

het asiel door onkunde al lang waren gestorven.

- 4) De opsporingsambtenaar zal u waarschijnlijk vragen om een afstandsverklaring te ondertekenen m.b.t. de inbeslaggenomen vogels. Met een dergelijk afstandsverklaring is het voor de officier van justitie mogelijk om uw vogels terstond los te laten of te vreemden waarmee de mogelijkheid vervalt om in een later stadium de vogels nog als bewijsmateriaal te gebruiken of te laten determineren. Wees dus uiterst terughoudend met het ondertekenen van een afstandsverklaring, u bent dit niet verplicht.

Kontaktpersonen:

Aviornis:

Piet Maas, Watervogels
01180-26909.
Bertus van Laar, hoenderachtigen
04923-65216

A.I.D.:

Dhr. Reinart, 078-6395340

Politie:

dienstdoend officier van Justitie bij de arrondissementrechtbank.

**BEWAAR DIT FORMULIER
ZORGVULDIG IN OF NABIJ UW
VOGELVERBLIJF !!**

BIRD

Wondermiddelen bestaan niet, maar er bestaat wel HERBA

Samenstelling:

Kruidentincturen

- betere bevruchting

Natuurlijke organische zuren

- betere uitkomst

Mineralen

- sneller uitvliegen

Kalium

Vitamines complex o.a. E en C.

Doe als de kwekers die u reeds voorgingen en stap over op de HERBA natuurproducten.

Homeopatische afweermiddelen.

Deze jongen worden grootgebracht met HERBA producten en dat is te zien.

Inhoud: 200 ml. 15,45

Verkrijgbaar via uw
dierenspecialzaak.

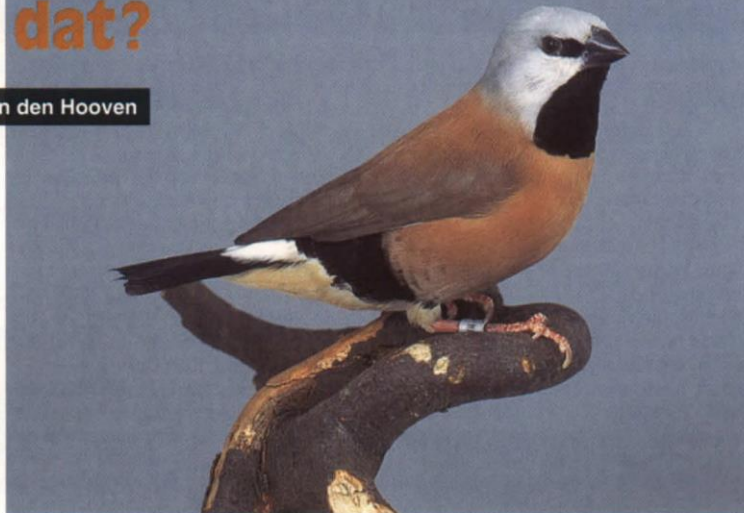
500 ml. 29,50

PRO - FIT B.V. Veemarktkade 8 - 5222 AE 's-Hertogenbosch - Telefoon / fax : (073) 621 60 39

Gordelgrasvinken in kolonieverband kweken, kan dat?

Tekst: D.G. van Vuure Foto: Pieter van den Hooven

**Bovengenoemde vraag:
Gordelgrasvinken in
kolonie verband
kweken" ben ik geneigd
volmondig met ja te
beantwoorden.**

Ik vind het altijd weer leuk om naast kanaries, waar ik al jaren mee kweek, ook wat tropen te houden. Nu viel mijn keus op gordelgrasvinken.

Via een bekende kweker bij ons in de buurt werden drie koppels aangeschaft. De eerste opzet was om te gaan kweken in broedkooien, echter omdat ik de broedkooien toch weer nodig had voor de kanariekweek, wilde ik eens proberen om in één vlucht met de gordels te gaan broeden.

Deze binnenvlucht heeft de volgende afmeting: lang 1½ m, breed 1,10 m en hoog 2,10 m. Hij staat in verbinding met een buitenvlucht van 1,20 m lang, 2½ m breed en 2½ m hoog.

Van tevoren had ik de gordels reeds aan elkaar laten wennen, want de drie koppels waren weliswaar onverwant te maken, maar omdat er een broer en een zus tussen zaten wilde ik het risico niet lopen dat zij juist elkaar

zouden uitkiezen. Gelukkig klikten de door mij geformeerde koppels met elkaar.

Ik hing voldoende netskastjes in de vlucht (5 kanarienesskastjes en 5 halfopen netskastjes). In deze vlucht plaatste ik ook een kanarieman met drie poppen. Na enkele dagen verstrekte ik nestmateriaal (kokosvezel en sisaltouw), en ja hoor, twee paren gingen direkt aan de slag met de nestbouw, het ene paar in een kanarienesskast en het andere paar in een halfopen nestkast. Het derde paar liet het aanvankelijk nog even af weten.

Na ongeveer anderhalve week waren er eieren en begonnen ze te broeden. Wat opviel was dat het territorium tot op ±½ m van het nest werd verdedigd. Wanneer het weer het toeliet konden

de vogels ook naar buiten. Het derde koppel was inmiddels ook aan het broeden. De eerste ronde bracht tien jonge gordels op.

Het voer wat ik verstrek is een goed tropenmengsel aangevuld met eivoer en af en toe wat bruin brood. Ook nemen ze denk ik wel wat van het kanarievoer. Wat opvalt is dat ze in de buitenvlucht een wormpje ook niet versmaden.

De kanaries zitten inmiddels ook te broeden en de gordels zullen binnenkort wel aan de tweede ronde beginnen. Voorlopig worden de jonge gordels voorbeeldig gevoerd door de ouders.

WORMENKWEKERIJ BRAAT

Voor Spreeuw-Merel en Lijsterachtige zijn wormen onontbeerlijk rechtstreeks van de kwekerij: dus **DAGVERS**

AANBIEDING

300/400 stuks kleintjes	f 6,-
100 stuks grote	f 6,-
middelmaat	f 25,- per liter

EEN GOED RESULTAAT MET WORMEN VAN BRAAT
VERZENDING MOGELIJK DOOR HEEL NEDERLAND

EFFE BELLEN OP TIJD BESTELLEN !!!!!!!!!

Tel. (040) 253 21 62 • Fax. (040) 251 67 51
Muggenhol 38, 5509 LP VELDHOVEN

IMPORT

KEESMAAT

EXPORT

Vierlinghstraat 6a, 3364 AS Slidrecht
Tel.: 0184-416650 - Fax: 0184-420702

- Steeds voorradig grote collectie vogels
- Vraagt regelmatig te koop alle soorten vogels

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 12.30 - 17.30 uur.
Zaterdag: 9.00 - 17.00 uur, donderdag koopavond tot 21.00 uur.

ROVAC Kooien- en voliërespecialzaak Rob van de Scheur

Aluminium voliëre's op maat, broedkooien, huiskamerkooien, knaagdierkooien, hondekennels, broed- en opfokkooien voor papegaaien, voersystemen, opslagsilo's (3 KG)

Vlijtseweg 77 a - 7317 AE APELDOORN. Tel. 055-5223944 - Fax 055-5221823
Elke dag open van 9 - 12 uur / 13 - 17 uur. Vrijdag koopavond. Zat. tot 13 uur.

De
sel

schrijving hierover kunt u vinden in de standaardisen voor grasparkieten van de N.B.v.V.

Op deze foto ziet u een grijze geelmasker man type 2. Het geel in het masker is optimaal aanwezig, waardoor een goed contrast ontstaat met de grijze lichaamskleur. Het geel is in de lichaamsbevedering wel aanwezig maar heeft niet dat effect als bij de hemelblauwe geelmasker type 2. Deze grijze geelmasker man is een grasparkiet met een zeer opvallende bevedering, op de borst ziet u de medium buff bevedering. De dikte van de baarden is heel goed te zien door deze soort bevedering ontstaat een goede breedte in de bovenbouw. Dat de borstveren ook breed en goed van vorm zijn ziet u aan de keelstippen. De stippen zijn breed en de vorm aan de onderkant van de stippen is rond, deze vorm van de stippen correspondeert met de vorm van de lichaamsbevedering.

De ideale vorm van de lichaamsbevedering is een brede veer met een ronde top, waardoor we een betere verha-king krijgen van de baarden en de haakjes. Wat als gevolg heeft dat de bevedering goed tegen het lichaam aansluit. Wat bij deze geelmasker man heel goed te zien is.

Op de kop bezit de man de buffbevedering, wat inhoud dat deze nog méér volume bezit dan de lichaamsbevedering. De groei richting van de kopbevedering is door de dikte van de baarden heel goed te zien. Vanuit het midden van de neusdop ziet u dat de bevedering zowel naar links als naar rechts toe gaat waardoor meer welving boven de ogen ontstaat. Door de aanwezigheid van de kopruï net boven de neusdop kunnen we ook goed constateren dat de bevedering boven de neusdop als het ware naar voren groeit, hierdoor ontstaat er welving boven de snavel. Dit is absoluut het moeilijkste onderdeel van de grasparkiet om dit er in te kweken, zulke grasparkieten krijgen we maar zelden te zien.

De breedte van de schedel kunt u inschatten door de aanwezigheid van de bevedering naast de snavel. Dit is dus een brede schedel aan de voorkant, ideaal bij de huidige showvogels is dat de schedel van achteren breder wordt, dit is hier duidelijk het geval. Dit kan alleen aanwezig zijn als de schedel voldoende lengte heeft. Hierdoor ontstaat het effect dat u tegen de wangbevedering aankijkt, waar- door het showelement wordt vergroot.

De regenboog man op de foto is voor deze combinatie mu- tatie van een goed niveau. De regenboog is opgebouwd uit verschillende mutatie's. Volgens de standaard eisen moeten dat er 4 zijn.; blauw (of violet), witvleugel, opaline en de geelmasker type 2.

De regenboog behoort bij de kleurslagen die elke graspar-

kieten-kweker mooi vindt maar die toch weinig wordt ge- kweekt. Dit heeft te maken met de hoge moeilijkheidsfak- tor van deze kleurslag. De witvleugelfactor is hier de oor- zaak van. Het is moeilijk om witvleugels te kweken met een goed volume in de bevedering en met voldoende breedte in de koppen. Het is wel mogelijk om ze op for- maat te kweken, maar de koppen blijven dan vaak te klein in verhouding tot het lichaam. Dit is niet alleen in Neder- land het geval maar in geheel Europa. Toch zal het in de toekomst zeker lukken om het niveau van de mutatie op onderdelen te verbeteren.

De regenboog op de foto is gekweekt door een Engelse kweker. Wat iedere kweker op zal vallen aan deze vogel is de kleurdiepte van het masker. Deze heeft dezelfde kleur- diepte van het masker van een lichtgroene. Is dus niet op- gebleekt zoals bij geelmasker type 1 en type 2. We heb- ben hier te maken met een andere mutatie, de "Australisch Geelmasker" dubbel faktorig. De Australisch geelmasker is een mutatie die gelijktijdig is ontstaan met de Spangle, en is zeker een aanwinst voor de tentoonstellingen. Dit gaat dan alleen op voor de dubbelfaktorige, een enkelfaktorige hemelsblauwe Australisch geelmasker is als volwassen vogel praktisch niet te onderscheiden van en licht groene. Alleen als we onder de vleugels kijken zien we nog wat blauw en soms wat blauwe vlekken op de buikbevedering. Deze geelmaskermutatie is dus heel goed te gebruiken voor de regenboog, er ontstaat meer contrast.

Deze Australisch geelmasker voldoet wat betreft de regen- boog aan de huidige standaardisen. Bij de dubbelfaktori- ge Australisch Geelmasker krijgen we een heel mooi effect als de donkerfactor er in wordt gekweekt. Bij de kobalt Australisch geelmasker dubbelfaktorig krijgen we een grasparkiet met een kobaltlichaamskleur en een diep geel masker. De regenboog op de foto heeft een prima formaat mooie houding, kopbreedte is redelijk, koplengte is goed, bevederingstype is medium yellow, groeirichting van de kopbevedering is niet optimaal.

Vleugeltekening moet lichter grijs van kleur zijn, ideaal is dat de kleur van de tekening voor 90% is opgebleekt. Overgang kop/lichaam is goed, stippen moeten groter zijn, breedte van de bevedering speelt hier een rol. Ooglijn is wel aanwezig, maar is nog onvoldoende.

De regenboog op de foto is een combinatie van hemels- blauw Australisch geelmasker dubbelfaktorig, opaline, wit- vleugel en is violetfaktorig.

Tekst: Harry van Doorne

Foto's: Harry van Doorne/Jo Mannes, Martin Hoogerwaard/K. Gray

ZOJUIST VERSCHENEN VOGELBOEKEN

Die Wildtauben der Erde	f 89,50 + f 7,50 porto / Bef 1850
Gouldamadinen	f 98,50 + f 7,50 porto / Bef 1990
Grasparkieten (V.d. Linden)	f 85,00 + f 6,00 porto / Bef 1750
Kleurkanaries kweken als hobby	f 68,00 + f 6,00 porto / Bef 1400 (Bef = incl. porto)

Te bestellen door overmaking op giro 6791634 of Rabobank 34.75.80.904 of de Belgische postrek. 000-1701713-42, t.n.v.

VOGELBOEKHANDEL J & J
De Visserlaan 31, 8072 XD Nunspeet
Tel./Fax. (0341) 26 03 82 (ook 's avonds en in het weekend)

Vraag onze gratis vogelboekenkrant aan.

RIDDERKERKSE VOGELHANDEL

HENK VAN OS B.V.
Import - export

Grootse sortering vogels uit Azië, Afrika en Zuid Amerika.
Bijeneters, IJsvogels, Astrides, Sunbirds, Tangara's, Gieren, Etc.
Wekelijks nieuwe aanvoer van zeldzame vogels.
Specialist in Kolibrie's

Door eigen import sportieve prijzen. Tevens verkrijgbaar: vele soorten nectar, kolibrieflesjes, Bogena-universeel. Claus, meel & buffalowormen, alle zaden & granen. Kom kijken in onze vernieuwde vogelhal!

Ringdijk 26-28 • 2981 EW RIDDERKERK
Tel. 0180-414292 • Fax. 0180-432686

Kweek met de Middel Beo

Onze beo's zitten in een ruim beplante "vogeltuin" van ± 40 vierkante meter. Daarin zitten ook twee vijvertjes om het geheel zo natuurlijk mogelijk te houden. De beo's zitten daar samen met o.a. japanse nachtegalen, zilveroor nachtegalen, diverse soorten spreeuwen, buulbuuls, gaailijsters en nog wat kleine soorten timalie's.

De beo's kwamen in ons bezit in juni 1994, of het een koppel was wisten we toen nog niet. Maar dat bleek het voorjaar (1995) dus wel het geval te zijn.

De vogels begonnen met takjes te slepen naar een nestkast met de volgende afmeting: 30 cm hoog, 21 cm breed - 18 cm diep en een vliegopening van 7½ cm. Verder gebruikten ze wortels van planten, cocosvezel, oude bladeren en droog gras als nestmateriaal.

Het eerste ei kwam 14 april. Wat ons opviel was, dat de beo's, toen ze eenmaal eieren hadden, steeds met groe-

ne blaadjes van de klimop naar de nestkast gingen. Dit waarschijnlijk om het vochtgehalte op pijl te houden. Op 27 april zag ik de beo's met witte meelwormen in de bek naar de kast gaan. Na een week kon ik twee jongen zien liggen als ik door de vliegopening keek, één eitje was niet uitgekomen.

De jongen werden met bekken vol witte meelwormen groot gebracht, ook regenwormen werden gegeven waar ze goed gebruik van maakte.

Toen ze twee weken oud waren voerden de ouders ook veel fruit en universeel voer, maar meelwormen had-

den ze toch het liefst voor hun jongen. Verder hebben we gezien dat ze een veldmuisje en later ook een vis uit de vijver hadden gevangen en aan hun jongen voerden.

Een nest jonge timalie's hebben we uit de "vogeltuin" moeten halen omdat we bang waren dat die anders ook ten prooi aan de beo's zouden vallen. De beo's groeiden goed, we hebben ze geen ringen om gedaan omdat ons dat te veel risico leek. Toen de jonge beo's op het punt stonden uit te vliegen, hebben we de vijvertjes afgedekt omdat ze anders misschien zouden verdrinken en dat zou toch jammer zijn geweest.

De jongen waren wat doffer van kleur dan hun ouders en misten nog hun gele oorlettelletjes. Doordat de jonge beo's steeds weer terug het nest ingingen om te slapen ging het tweede legsel verloren. We hebben toen de jongen uit de "vogeltuin" gehaald en binnen in de volière gedaan. De oude beo's hebben later voor een derde keer eieren gehad maar ook dat is niets geworden. Waarschijnlijk andere verzorging door de vakantie!

Maar al met al waren we toch erg tevreden met de jonge beo's. Het is toch iets wat niet al te vaak voorkomt en ook weer laat het je zien dat je overal wel wat geluk bij moet hebben als je vogels koopt waarvan je niet weet of het een koppel is.

TEKST:
H. Schuyling
Pr. Bernhardstr 2
7031 ZW Wehl
Foto: H. Bielfeld